

3๗๑.144

๐15๙

* C-3.

สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา ๕

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดุสิต 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. ๐๒๒๑๖7๖. ๐๒๑๖๐๕๘

ปริญญานิพนธ์

ของ

ยนต์ ชุมจิต

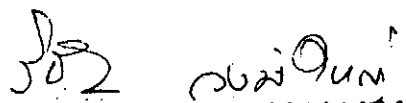
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

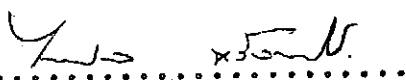
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม ๒๕๒๐

62693

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณิศิต ได้พิจารณาปัญหานี้นั้นแล้ว
เห็นสมควร รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้.

..... ประธาน
(ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพศาล หวังพานิช)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากอาจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพศาล หวังพานิช ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนได้กรุณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้รับความเอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวกในการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนต่างๆในกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนเพื่อนๆและผู้รู้จักคุ้นเคย ในโรงเรียนเหล่านั้นที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณทุกคนที่มีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างมากมาย ณ โอกาสนี้.

ยนต์ ชุ่มจิต

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑ บทนำ	๑
ภูมิหลัง	๑
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๕
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	๕
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	๕
นิยามศัพท์เฉพาะ	๖
๒ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	๙
งานสุขภาพจิตในต่างประเทศ	๙
งานสุขภาพจิตในประเทศไทย	๑๑
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต	๑๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต	๑๘
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	๒๓
๓ วิธีดำเนินการ	๒๔
กลุ่มตัวอย่าง	๒๔
เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	๒๔
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๒๖
การสร้างและคุณภาพเครื่องมือ	๒๗
การตรวจให้คะแนน	๒๘
การจัดกระทำกับข้อมูล	๒๘
เกณฑ์การตัดสินสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	๒๘
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล	๔๘

บทที่	หน้า
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๒๕
สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๒๕
การเปรียบเทียบหาความแตกต่างลักษณะปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต ของครูอาจารย์	๓๓
๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๓๘
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๓๘
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	๓๘
วิธีดำเนินการ	๓๘
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๓๘
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	๓๘
อภิปรายผล	๔๐
ข้อเสนอแนะ	๔๖
ข้อเสนอแนะทั่วไป	๔๖
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป	๕๑
บรรณานุกรม	๕๓
ภาคผนวก ก. ตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๗๑

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
๑ จำนวนครูอาจารย์ชายหญิงของแต่ละโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง	๒๔
๒ จำนวนครูอาจารย์ชายหญิงในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน	๒๕
๓ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิต ของครูอาจารย์ชายในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๒๘
๔ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิต ของครูอาจารย์หญิงในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๓๐
๕ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิต ของครูอาจารย์ชายหญิงในโรงเรียนมัธยมศึกษา	๓๒
๖ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ ชายและหญิง	๓๓
๗ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ชายหญิง ทั้งหมด ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน	๓๔
๘ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ชาย ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน	๓๕
๙ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์หญิง ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน	๓๖

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

✓ การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาของชาติและโน้มนำสังคมไทยไปในแนวทางอันพึงประสงค์ (สิปปนนท์ เกตุทัต, ๒๕๑๘:๒๓) แต่การศึกษาของชาติจะเจริญก้าวหน้าไปตามวัตถุประสงค์ได้นั้น นอกจากจะต้องมีหลักสูตรที่ดี สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้แล้ว ผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้คือตัวครูนับว่ามีความสำคัญอย่างที่สุดด้วย ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (สุมิตร คุณานุกร, ๒๕๑๘:๑๓๒) ได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของตัวครูว่า หลักสูตรจะยังไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าปราศจากการสอนของครู ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร รวมถึงการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม ฯลฯ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า คุณภาพของการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับตัวครูโดยตรง

เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ของครูแล้ว จะเห็นว่าครูต้องแบกรับภาระต่างๆไว้อย่างมากมาย การที่ครูต้องทำงานและมีความรับผิดชอบมาก ประกอบด้วยปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ในการทำงาน อาจเป็นเหตุให้สุขภาพของครูต้องเสื่อมโทรมลงได้ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง สุชาติ โสมประยูร (สุชาติ โสมประยูร, ๒๕๑๘:๕๗) ได้กล่าวถึงความสำคัญในเรื่องสุขภาพของครูไว้ว่า สุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่ออาชีพครูไม่แพ้อาชีพอื่นๆ เพราะครูต้องคลุกคลีอยู่กับเด็กๆเกือบทุกวัน และวันละหลายๆชั่วโมง หากครูเป็นผู้มีสุขภาพไม่ดีแล้ว นอกจากจะเป็นแบบอย่างหรือแม่พิมพ์ที่ไม่ดีแล้ว ครูยังมีโอกาสได้รับเชื้อโรคต่างๆจากเด็กได้ง่ายอีกด้วย ... นั่นคือ หากครูมีสุขภาพเสื่อมโทรม การที่จะทำการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้ใฝ่ดีใฝ่เก่งได้มีหน่วยย่อยทำได้ยาก เพราะร่างกายขาดความกระตือรือร้นอ่อนเพลีย จิตใจย่อมเหนื่อยหน่ายไปด้วย

ลักษณะงานของครูต้องใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับนักเรียนจำนวนมากวันละหลายๆ ชั่วโมง ต้องพบกับสภาพการณ์หลายประเภท สบอารมณ์บ้างไม่สบอารมณ์บ้างวันแล้ววันเล่า เป็นเหตุให้จิตใจของครูต้องได้รับทั้งความพอใจและไม่พอใจ หากว่าพบกับความไม่พอใจมากๆ จิตใจของครูอาจเสื่อมทรามลงได้ ดังที่ เรดดิ และ วัตเทนเบอร์ก (Redl and Wattenberg, 1951:385) ได้กล่าวว่า งานทุกอาชีพหรือวิชาชีพใดก็ตามที่ต้องสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ แล้ว ย่อมมีสิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจและไม่พอใจหรือไม่สบอารมณ์ได้เสมอ โดยเฉพาะงานครูเป็นงานวิชาชีพหนึ่งที่ประสบปัญหาสุขภาพจิตมากกว่าอาชีพหรือวิชาชีพอื่นๆ ทั้งนี้เพราะครูต้องทำการสั่งสอนอบรมนักเรียนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่างๆ เช่น ภูมิหลัง พฤติกรรม เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้ครูอารมณ์เสียได้เสมอ ซึ่งเท่ากับเป็นการบั่นทอนสุขภาพจิตของครู ทำให้ครูบางคนไม่มีความสุขในอาชีพของตน

* ความจริงคนทั่วไปมักไม่ได้คิดถึงเรื่องสุขภาพจิตกันมากนัก ส่วนมากมักจะเอาใจใส่กันในเรื่องสุขภาพทางกายมากกว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า การที่สุขภาพทางกายผิดปกติ ย่อมแสดงหรือบอกอาการให้เห็นได้ชัดเจนกว่า แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อสุขภาพทางกายผิดปกติหรือบกร่อง ย่อมเป็นผลกระทบบระเทือนต่อสุขภาพจิตไปด้วย เพราะสุขภาพกายกับสุขภาพจิตนั้นย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องสุขภาพทางกายจึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องสุขภาพจิตควบคู่กันไปด้วย (จรินทร์ธานีรัตน์, ๒๕๑๔:๒๒๔)

* ความสำคัญของสุขภาพจิตนอกจากได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ (ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์, ๒๕๐๒: คำนำ) ยังได้กล่าวเน้นให้เห็นความสำคัญของสุขภาพจิตไว้ว่า ปัญหาสุขภาพจิตเป็นเรื่องที่ทั่วโลกกำลังเผชิญและกำลังให้ความสนใจอยู่ เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและต่อความมั่นคงของชาติ ในสมัยปัจจุบัน สภาพสังคมมีความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆอย่างรวดเร็ว เป็นการยากที่ประชาชนจะปรับตัวให้เข้ากับความเป็นไปเหล่านี้ได้ทันทางที่ จึงมักมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นหลายต่อหลายอย่าง โดยเฉพาะปัญหาค่านิยมหรือพฤติกรรม แม้แต่ใน

ประเทศไทยเราขณะนี้ เราก็กองพะเนียงกับปัญหาเหล่านี้ไม่น้อย เป็นต้นว่า ปัญหา
อันธพาล ปัญหาเด็กเถร ปัญหาคนป่วยเป็นโรคจิต ตลอดจนการกระทบกระทั่งกัน
ระหว่างพ่อแม่กับลูก ครูกับนักเรียน ฯลฯ

— สุขภาพจิตของครูนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในด้านการ เรียนการสอน
ครั้งที่ สุขาคี โสมประยูร (สุขาคี โสมประยูร, ๒๕๑๘:๕๔) ได้กล่าวเน้นให้เห็น
ความสำคัญของสุขภาพจิตไว้ว่า ความจริงแล้วสุขภาพจิตมีความสำคัญต่อครูและมีผลต่อ
นักเรียน เช่นเดียวกับสุขภาพทางกายเหมือนกัน สุขภาพจิตหรือสุขภาพทางอารมณ์ที่ดี
ของครูจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนและช่วยสร้างสุขภาพจิตหรือสุขภาพทาง
อารมณ์ให้แก่นักเรียนได้ดียิ่งขึ้น จึงกล่าวกันว่า "สุขภาพจิตที่ไม่ดีนั้น สามารถถ่ายทอด
จากคนหนึ่ง ไปสู่อีกคนหนึ่งได้ เช่นเดียวกับเชื้อไวรัสหรือโรคติดต่ออื่นๆ ได้เหมือนกัน"
ซึ่งในเรื่องนี้ มูลี (Mouly, 1965:465) ได้กล่าวถึงสุขภาพจิตของครูไว้อย่าง
สอดคล้องต้องกันว่า โรงเรียนสมัยใหม่เพิ่งเล็งที่ตัวเด็กทั้งในด้านความเจริญเติบโต
และการปรับตัวของเด็ก สุขภาพจิตของครูก็มีความสำคัญไม่น้อย เนื่องจากครูต้อง
พะเนียงกับเด็กจำนวนมาก ดังนั้น การปรับตัวของครูนับว่ามีความสำคัญมากกว่าการ
ปรับตัวของบุคคลอื่นๆ ในชั้นเรียน

๙ แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒๕๑๘:๒๓๓)

ได้กล่าวถึงความสำคัญของสุขภาพจิตของครูไว้ว่า โปรแกรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น
จะต้องมีครูที่มีคุณภาพทั้งในด้านความก้าวหน้าทางวิชาการและด้านสุขภาพจิตด้วย ไม่มี
งานใดที่ต้องการผู้ดำเนินงานที่มีสุขภาพจิตดียิ่งไปกว่างานการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้อง
กับความเห็นของ ยัง เป็อกนิยม (ยัง เป็อกนิยม, ๒๕๐๒:๒๕) ที่มีความเห็นว่า
เมื่อครูจะเป็นผู้สร้างสุขภาพจิต คือการให้ความรัก ความอบอุ่นใจแก่เด็กแทนพ่อแม่
ที่บ้านแล้ว ครูควรจะต้องมีสุขภาพจิตที่ควย ก็จะต้องมีอารมณ์เยือกเย็น สุขุม
เป็นผู้ใหญ่ มีความรักเด็กและหน้าที่ มีความภูมิใจในหน้าที่ของตน มีความอดทนต่อ
งานที่ทำ ฯลฯ

เมื่อผู้เป็นครูมีสุขภาพจิตดีแล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่ตัวครูเอง และนักเรียนรวมถึงความเจริญก้าวหน้าในวงการศึกษาของชาติอีกด้วย ดังที่ ยัง เผือกนิยม (ยัง เผือกนิยม, ๒๕๐๒:๒๔) ได้กล่าวว่า ครูที่มีสุขภาพจิตดี จะเป็น ผู้ที่

- ๑. ทำงานให้เกิดประโยชน์
- ๒. มีความภาคภูมิใจในกิจการงานในหน้าที่ของตน
- ๓. มีความเมตตากรุณาต่อนักเรียน เอาใจใส่เอื้อเพื่อเชื่อแม้ต่อเพื่อนร่วมงาน
- ๔. ให้ความร่วมมือในกิจการงานของโรงเรียนและงานอันเป็นของส่วนรวม

ซึ่งคล้ายกับความเห็นของ สุโท เจริญสุข (สุโท เจริญสุข, ๒๕๑๕:๓๓๐) ที่ว่า หากครูเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตสมบูรณ์แล้ว จะสามารถดำเนินงานต่อไปได้ในทางรับ คือ

- ๑. สามารถดำรงชีวิตอย่างผู้ใหญ่อด้วยความสบายใจในสังคม
- ๒. ร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนครูอย่างเกิดผล
- ๓. ทำการสอนนักเรียนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
- ๔. มีชีวิตทางครอบครัวราบรื่นเป็นสุข

จากเหตุผลและความสำคัญของสุขภาพจิตของครูจึงได้กล่าวมาตั้งแต่ต้น จึงเป็น สาเหตุและแรงคลี่ใจให้ผู้วิจัยคิดค้นคว้าศึกษาเรื่องสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียน มัธยมศึกษาชั้น เพราะเหตุว่า เรื่องนี้ยังมีผู้ให้ความสนใจน้อยอยู่ และอีกประการหนึ่ง เด็กที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง หลายสิ่งหลายอย่างในชีวิต ทั้งทางอารมณ์ สังคม จิตใจและร่างกาย ซึ่งอาจนำ ปัญหาต่างๆมา ให้ครูอาจารย์ที่สอนในระดับนี้อย่างมาก ประกอบกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนรวมทั้งปัญหาที่อาจจะ เกิดจากการบริหารงานของผู้บริหารการศึกษาบางคน สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ครูอาจารย์บางคนไม่พอใจหรือไม่สบายใจมีความวิตกกังวลต่างๆ อาจเป็นเหตุให้สุขภาพจิตของครูอาจารย์บางคนเสียได้ ผู้วิจัยเห็นว่า ผลงานการ ศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางช่วยแก้ไขและส่งเสริมสุขภาพจิตของครูอาจารย์ให้ดีขึ้นได้

ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของ ผน แสงสิงแก้ว (ผน แสงสิงแก้ว, ๒๕๑๖:๒๐) ที่ว่า ครูย่อมเป็นตัวหลักของโรงเรียน หากครูสุขภาพจิตเสีย โรงเรียนก็เสียหาย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- ๑. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิต
- ๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ เมื่อแยกตาม เพศ อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

- ๑. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ได้เครื่องมือสำหรับสำรวจสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์
- ๒. จะทำให้ทราบสภาพการณ์ต่างๆที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ ที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิต
- ๓. จะเป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งศึกษานิเทศก์ที่จะช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในโรงเรียน
- ๔. จะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาที่จะออกไปประกอบอาชีพครู ทำให้รู้สภาพการณ์ต่างๆในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อการปรับตัวให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆในโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

๑. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับครูอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา ๕ คือ จังหวัด ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี

๒. ตัวแปรที่จะศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- คุณวุฒิ
- ประสบการณ์ในการสอน

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ได้แก่

- สุขภาพจิตของครูอาจารย์

๓. สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ จะศึกษาในขอบเขตต่อไปนี้

- ก. บรรยากาศในการเรียนการสอน
- ข. การบริหารงานของผู้บริหาร
- ค. สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน
- ง. ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

✓ ๑. สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งใดๆในจิตใจ

๒. สุขภาพจิตของครูอาจารย์ หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวของครูอาจารย์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอาชีพครูได้อย่างมีความสุขอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถเข้ากับนักเรียน เพื่อนครูอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษาและประชาชนได้อย่างไม่มีข้อขัดแย้งใดๆในจิตใจ

✓ ๓. สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆ ที่ครูอาจารย์ประสบอยู่ในโรงเรียนของตนและทำให้ครูอาจารย์ผู้นั้น เกิดความรู้สึกไม่พอใจ อึดอัดใจหรือไม่สบายใจ เกิดความวิตกกังวลต่างๆ เป็นต้น

๔. สภาพการณ์ที่ไม่เป็นปัญหาหรือส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต หมายถึง สภาพการณ์ที่ครูอาจารย์ไม่พบอยู่ในโรงเรียนของตน หรือถ้าหากพบก็ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ ไม่สบายใจ ไม่พอใจ หรือเกิดความวิตกกังวลแต่อย่างใด

๕. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ที่เปิดสอนครบชั้น ตั้งแต่ มศ.๑-๓ หรือ มศ.๑-๕ ในเขตการศึกษา ๕

๖. ระดับอายุ ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งช่วงอายุของครูอาจารย์ในกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๖.๑ ครูอาจารย์กลุ่มอายุน้อย คือ กลุ่มที่มีช่วงอายุ ไม่เกิน ๓๕ ปี

๖.๒ ครูอาจารย์กลุ่มอายุมาก คือ กลุ่มที่มีอายุมากกว่า ๓๕ ปี

๗. คุณวุฒิ หมายถึง คุณวุฒิทางวิชาชีพครูที่ได้รับครั้งหลังสุด แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ

๗.๑ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

๗.๒ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

๘. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการของครูอาจารย์ในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งรับราชการติดต่อกันมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๘.๑ ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย คือ ผู้ที่สอนติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี

๘.๒ ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก คือ ผู้ที่ทำการสอนติดต่อกันมาเป็นระยะเวลามากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป

๙. บรรยากาศในการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น ลักษณะของห้องเรียน ความประพฤติของนักเรียน ระเบียบวินัย บริเวณโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียน เป็นต้น

๑๐. การบริหารงานของผู้บริหาร หมายถึง วิธีการต่างๆที่ผู้บริหารการศึกษาของโรงเรียนนั้นปฏิบัติต่อครูอาจารย์หรือต่อนักเรียน เพื่อให้งานการเรียนการสอนดำเนินไปสู่เป้าหมาย

๑๑. บุคลากรในโรงเรียน หมายถึง บุคคลต่างๆที่ทำงานในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการ เป็นต้น

๑๒. ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ หมายถึง งานทุกอย่างที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติตามหน้าที่และที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา เช่น งานการสอน งานธุรการ งานบริการ และงานพิเศษอื่นๆ

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่องสุขภาพจิตเพียงจะมีผู้ให้ความสนใจเมื่อไม่นานมานี้เอง และส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ตัวเด็กมากกว่าตัวครู ดังนั้น ทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของครูอาจารย์จึงมีไม่มากนัก ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาพอที่จะประมวลได้ดังนี้

ก. งานสุขภาพจิตในต่างประเทศ

คิสเกอร์ (Kisker, 1964:52-53) ได้กล่าวถึงงานสุขภาพจิตในต่างประเทศว่า เริ่มจาก คลิฟฟอร์ด คับบลิว เบียร์ส (Clifford W. Beers) ซึ่งเป็นชาวอเมริกัน หลังจากจบปริญญาตรีและออกไปประกอบอาชีพเกิดมีอารมณ์แปรปรวนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหลายแห่ง ทำให้ได้สังเกตเห็นวิธีการรักษาคณไข้วัยวิธีการหาผลต่างๆ รวมทั้งไม่ได้รับการเอาใจใส่จากแพทย์และพยาบาล ได้เขียนจดหมายถึงสถาบันหลายแห่งรวมทั้งประธานาธิบดีของสหรัฐในสมัยนั้นด้วย แต่ก็ไร้ผล จึงได้บันทึกสิ่งที่พบเห็นในโรงพยาบาลต่างๆไว้มากมาย เมื่อออกจากโรงพยาบาลได้ ๕ ปีจึงได้พิมพ์หนังสือขึ้นเมื่อ ปี ๑๙๐๘ หนังสือชื่อ "จิตที่พบได้ในตัวเอง (A mind that found itself)" ในหนังสือเล่มนี้ได้เปิดเผยความชั่วร้ายในโรงพยาบาลโรคจิตต่างๆ และได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงไว้ด้วย

เมื่อหนังสือของ เบียร์ส (Beers) ออกเผยแพร่แล้ว ต่อมาได้มีการจัดตั้งสมาคมสุขภาพจิตขึ้นที่รัฐคอนเนคตีกัต (Connecticut Society for Mental Hygiene) เบียร์ส (Beers) ได้รับเลือกเป็นเลขานุการของสมาคมนี้ ต่อมาในปี ๑๙๐๙ มีการจัดตั้งสมาคมสุขภาพจิตขึ้นที่กรุงนิวยอร์กและเบียร์ส (Beers) ก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการของสมาคมนานถึง ๓๐ ปี

ในปี ๑๙๕๐ สมาคมที่ทำงานเกี่ยวกับสุขภาพจิตหลายๆสมาคมได้รวมตัวกัน และเปลี่ยนชื่อเสียใหม่เป็น "สมาคมสุขภาพจิตแห่งชาติ (National Association for Mental Health)" อย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินงาน

๓ ประการ คือ

๑. การส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชน
๒. การพยายามหาทางป้องกันความผิดปกติทางจิตและทางประสาทที่อาจจะเกิดขึ้น
๓. การปรับปรุงวิธีการดูแลรักษาความผิดปกติทางจิตและความบกพร่องทางสมองและทางสติปัญญา

ในปี ๑๙๖๐ มีการจัดตั้งสมาคมสุขภาพจิตประจำท้องถิ่นขึ้นในสหรัฐอเมริกา ถึง ๔๐๐ แห่ง

ในปี ๑๙๓๑ มีการประชุมกลุ่มประเทศที่สนใจในเรื่องสุขภาพจิตขึ้นที่กรุงวอชิงตัน ทำให้เกิดสมาคมสุขภาพจิตนานาชาติขึ้น (International Committee on Mental Hygiene)

ในปี ๑๙๔๔ สมาคมสุขภาพจิตนานาชาติได้ร่วมกับสหพันธ์สุขภาพจิตแห่งโลกขึ้น (World Federation for Mental Health) ซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่กรุงลอนดอน ทำให้งานสุขภาพจิตมีความสำคัญยิ่งขึ้น มีสมาชิกประกอบด้วยคนหลายอาชีพ เช่น จิตแพทย์ พยาบาล นักมานุษยวิทยา นักการศึกษา นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์

ในปี ๑๙๖๐ สหพันธ์สุขภาพจิตโลกได้ขยายกิจการอย่างกว้างขวาง มีสมาคมต่างๆถึง ๑๒๓ สมาคมจากประเทศต่างๆ ๔๓ ประเทศ ต่อมาสหพันธ์สุขภาพจิตได้เข้าร่วมกับองค์การต่างๆในสหประชาชาติอย่างใกล้ชิด เช่น

๑. องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization)

๒. องค์การแรงงานนานาชาติ
(International Labor Organization)
๓. องค์การกองทุนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ
(United Nations Children's Fund)
๔. องค์การอนามัยโลก
(World Health Organization)

องค์การอนามัยโลกนี้ นับว่าเป็นกำลังสำคัญในการปรับปรุงและส่งเสริมงานของสุขภาพจิตให้แก่มวลประชากรทั่วโลก ทำการศึกษาและค้นคว้าวิจัยในปัญหาสุขภาพ มีผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตจากประเทศต่างๆ ๓๕ ประเทศ จำนวน ๓๐ คน (โสภกา ชูพิกุลชัย และคนอื่นๆ, ๔๕-๔๗)

ข. งานสุขภาพจิตในประเทศไทย

งานสุขภาพจิตของประเทศไทยนั้นสังกัดอยู่ในกองพยาบาลโรคจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขและเริ่มตั้งในปี พ.ศ. ๒๔๔๔

งานสุขภาพจิตในประเทศไทยเริ่มจากการรักษาคนไข้ในโรงพยาบาลก่อนแล้วก้าวออกสู่ประชาชนนอกโรงพยาบาลในภายหลัง งานสุขภาพจิตเป็นงานที่ประกอบด้วย

๑. การดูแลรักษาในโรงพยาบาลโรคจิตและโรงพยาบาลเฉพาะทางประเภท เช่น
โรงพยาบาลประสาท โรงพยาบาลปัญญาอ่อน โรงพยาบาลยาเสพติด ฯลฯ
๒. รักษาคนไข้คนที่ไม่ต้องอยู่ในโรงพยาบาลตลอดเวลา
๓. รักษาโรคจิตในโรงพยาบาลทั่วไป
๔. การดูแลในสถานพักฟื้นหรือชุมชนหรือหน่วยอุตสาหกรรมหมู่บ้าน
๕. คลินิกสุขภาพจิตเฉพาะที่และหน่วยสุขภาพจิตเคลื่อนที่สำหรับเด็กและผู้ใหญ่
ที่เริ่มป่วย เพื่อป้องกันโรคจิตโรคประสาท
๖. การส่งเสริมสุขภาพจิตด้วยการให้การศึกษาและบริการ
งานสุขภาพจิตคือการปฏิบัติงานกับประชาชนในชุมชนในรูปของคลินิกหรือศูนย์สุขภาพจิต

หรือในรูปของการ สุขศึกษาต่างๆ

หลังจากที่ประเทศต่างๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งสหพันธ์สุขภาพจิตขึ้นที่กรุงลอนดอนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ งานสุขภาพจิตก็ได้รับการ สนับสนุนอย่างกว้างขวางจากองค์การอนามัยโลก

พ.ศ. ๒๔๘๕ นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนประเทศไทย เข้าร่วมประชุมสัมมนาสุขภาพจิตโลกที่เมืองชิเชสเตอร์ในประเทศอังกฤษ และในปีนี้ แคนาดา ได้ส่งนายแพทย์มาเป็นที่ปรึกษาระยะสามเดือน และได้เสนอแนะให้มีคลีนิกสุขภาพจิตขึ้น เพื่อตรวจรักษาโรคจิตและ เพื่อ เป็นศูนย์ของการ ศึกษาสุขภาพจิตทั่วไป

พ.ศ. ๒๔๘๖ ตั้งคลีนิกสุขภาพจิตขึ้นที่โรงพยาบาลบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และขยายบริการที่สถานสงเคราะห์แม่และเด็กสาทร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐

พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้มีการจัดตั้งสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย โดยมีแพทย์หญิงสุภา มาลากุล ดร. อัมพร มีสุข และนายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว เป็นผู้จดทะเบียน องค์การอนามัยโลกได้ตกลงให้ทุกประเทศแสดงความรู้และกิจกรรมในวันอนามัยโลกเป็นประจำทุกๆ ปี ในปีนี้ประเทศไทยเราแสดงเรื่องสุขภาพจิตในประเทศไทย มีการพิมพ์เอกสารความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตออกเผยแพร่แก่ประชาชน มีการประกวดโปสเตอร์คำขวัญต่างๆ และการอภิปรายปัญหา

พ.ศ. ๒๕๐๓ สมาคมสุขภาพจิตและสมาคมจิตแพทย์ได้จัด "สัปดาห์แห่งสุขภาพจิต" ขึ้น โดยตลอดสัปดาห์เป็นการให้ความรู้การ สุขศึกษาแก่ประชาชนทั้งโดยสื่อมวลชนและอื่นๆ พร้อมทั้งมีนิทรรศการต่างๆทางสุขภาพจิต

พ.ศ. ๒๕๐๔ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการประชุมใหญ่ประจำปีของสหพันธ์สุขภาพจิตโลก มีผู้แทนสุขภาพจิตกว่า ๓๐๐ คนจาก ๒๖ ประเทศ เข้าร่วมประชุมที่กรุงเทพมหานคร ในการนี้สมาคมสุขภาพจิต สมาคมจิตแพทย์ และสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าของเรื่อง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในวิชาการสุขภาพจิตมากขึ้น ต่อมาสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทยได้เข้าอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์และ เข้าร่วมเป็นภาคีสหพันธ์สุขภาพจิตแห่งโลก

เนื่องจากวิชาการ สุขภาพจิตเป็นวิชาที่ควรแก่การ สนใจและศึกษา ดังนั้นในระยะหลัง

วิชาการ สุขภาพจิตจึงได้รับการบรรจุให้ทำการสอนในแทบทุกแขนงของหลักสูตรก่อนปริญญา และหลังปริญญาของทุกสถานศึกษา (โสภา จูพิกุลชัย และคนอื่นๆ, ๔๓-๔๔)

ค. เอกสารที่เกี่ยวกับสุขภาพจิต

๔ องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า "สุขภาพจิต คือ ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุขอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่นๆ และดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสมดุลอย่างสุขสบาย รวมทั้งสามารถสนองความต้องการของตนเองในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงนี้ได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจ ทั้งนี้คำว่า สุขภาพจิตมิได้หมายความว่าเฉพาะเพียงความปราศจากอาการของโรคประสาทหรือโรคจิตเท่านั้น" (สุชาติ โสภประยูร, ๒๕๑๔:๕๕-๑๐๐)

๕ ฟอง เกิดแก้ว และ สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ (ฟอง เกิดแก้ว และ สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์, ๒๕๑๕:๑๐๕) ได้ถอดความหมายของสุขภาพจิตซึ่ง เดอ ชาร์ลส์ เค. บุษ (De Charles K. Bush) ได้ให้ไว้ว่า สุขภาพจิต คือ ความเข้าใจตนเองและเข้ากับคนอื่นได้ มีอิสระส่วนใหญ่ในสังคมที่ซับซ้อน บุคคลที่มีสุขภาพจิตดีจะสามารถจะต่อสู้กับความทุกข์ยากไร้โดยปราศจากความกดดันและพร้อมที่จะต่อสู้ยืนหยัดอยู่ได้ สามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนนอกจากความพอใจ จะไม่เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่จะให้ความสนใจต่อบุคคลอื่นๆ และสามารถอุทิศตนเองให้กับผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนแต่อย่างใด มีความสุขโดยปราศจากความวิตกกังวล สนับสนุนบุคคลอื่นทั้งในทางปฏิบัติงานและการเล่น

๖ ความหมายของสุขภาพจิต นอกจากจะมีผู้ให้ไว้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกหลายท่านได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน ดังเช่น สุภา มาลากุล (สุภา มาลากุล, ม.ป.ป. -) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต คือ สภาพของจิตใจที่สามารถทำงานได้อย่างปกติ มีผลเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัยกับเพศกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างดี โดยบุคคลนั้นไม่จำเป็นต้องมีความคับข้องใจมากนัก และไม่ต้องมีอาการของโรคจิตโรคประสาท ฉะนั้นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี จะเป็นผู้ที่อยู่ไหนอยู่ได้ กินไหนกินได้ นอนไหนนอนได้ คือมีชีวิตที่เป็นสุขที่ใครๆก็อยากเป็น และนอกจากนี้ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ๒๕๑๖:๒๒๖) ได้พูดถึง

ความหมายของสุขภาพจิตไว้ว่า สุขภาพจิต คือความเป็นไปอันดีเชิงจิต หรือ ความสบายใจอันเป็นที่มาของความสุข

(ความหมายของสุขภาพจิตถ้าจะสรุปให้สั้นเข้าคงหมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม ตามความหมายที่ มูลี (Mouly, 1965:427) ให้อีก หมายถึง การกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อสนองความต้องการของบุคคล เป็นการลดความเครียดทางอารมณ์ หรือเป็นการปรับตัว เพื่อสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม เช่น วัฒนธรรม เพศ เศรษฐกิจและสภาพสังคม

อย่างไรก็ตาม งานอาชีพครูเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบหลายด้านหลายประการ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมบางอย่างมารบกวนจิตใจครู บางครั้งจึงทำให้ครูรู้สึกไม่สบายใจ และเกิดความเบื่อหน่ายต่ออาชีพครูได้ ดังที่ สุชาติ โสมประยูร (สุชาติ โสมประยูร, ๒๕๑๔:๑๕๑) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ครูเบื่อหน่ายต่อการทำงานไว้ดังนี้

๑. สังคมจำกัดสิทธิบางอย่างของครู เช่น ครูต้องทำตนเป็นครูอยู่ทุกกระเปาะนี้
๒. สังคมขาดความเอาใจใส่ในอาชีพครูหรือไม่เห็นความสำคัญของครู
๓. ครู ต้องทำงานหนักมากเกินไป มีทั้งงานสอนและงานธุรการอื่นๆ
๔. ครูได้รับเงินเดือนค่าหรือมีรายได้น้อยไม่พอเลี้ยงครอบครัว
๕. การจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่ครูไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง
๖. สิ่งแวดล้อมทั่วไปไม่ดี บรรยากาศในที่ทำงานเป็นแบบเผด็จการ
๗. ครูมีสุขภาพ ไม่สมบูรณ์และมีสมรรถภาพทางร่างกายไม่ดี

สาเหตุที่ทำให้ครูเบื่อหน่ายต่ออาชีพการงานดังกล่าวข้างต้นนี้สอดคล้องกับความเห็นที่ เปลื้อง ณ นคร (เปลื้อง ณ นคร, ๒๕๕๕:๒๕๔) ได้ให้ไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้ครูเบื่อหน่ายต่ออาชีพและไม่พอใจในหน้าที่การงานของตนนั้นมีดังต่อไปนี้ คือ

๑. ความรู้สึกจุกจิกในการทำงานและความรำคาญใจที่ได้รับจากเด็ก เพราะว่าต้องสอนเด็กหลายจำพวก ตั้งแต่เด็กใจ เด็กชน เด็กเถร ไปจนถึงเด็กหัวดื้อ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและมีเรื่องที่น่าโมโหอันเนื่องมาจากเด็กตลอดวัน เมื่อหมดเวลาทำการสอน ครูก็ต้องตรวจการบ้าน เตรียมการสอน กำหนดแผนงานต่างๆ นับว่า

ต้องมีภาระอยู่เป็นนิจ นอกจากงานของครูจะหนักแล้ว เงินเดือนก็ยังต่ำ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญต่อสุขภาพจิตของครู

๒. การจำกัดสิทธิบางอย่างของครู โดยที่เรายกย่องว่าครูเป็นตัวอย่างแก่ศิษย์ ครูจึงต้องอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดมากกว่าอาชีพอื่น ครูต้องคอยแสดงให้เป็นคนเรียบร้อยอยู่เสมอ ชอบประพฤติงามดี เช่น การเสพยาสุราขึ้นมา ถ้าเป็นการกระทำของครู จะต้องถูกตำหนิรุนแรงมากกว่าอาชีพอื่น

๓. ประชาชนขาดความเห็นอกเห็นใจ สำหรับกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ แก่สังคมแล้ว ครูมักเป็นหัวแรงที่สำคัญ แต่ถ้าเป็นเรื่องการเข้าสังคม เช่น สโมสร หรือในงานต่างๆ ครูมักถูกมองข้ามไปหรือไม่ได้รับการยกย่องเท่าที่ควร เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับที่ สุโท เจริญสุข (สุโท เจริญสุข, ๒๕๑๕:๓๓๐) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ครูมีสุขภาพจิตไม่ดีนั้นอาจมาจากความเครียดของครูหลายทาง เช่น

- ๑. ความจุกจิกของงาน
- ๒. ต้องทำงานนอกเวลา
- ๓. เงินเดือนต่ำไม่พอแก่การครองชีพ
- ๔. ขาดสวัสดิการในทางอาชีพ
- ๕. มีคนดูหมิ่นเหยียดว่าเป็นอาชีพที่ไม่ก้าวหน้า คร่ำครึ

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาใหญ่ที่ทำให้คนทั่วไปมีสุขภาพจิตไม่ดีอีก เช่น

- ๑. ปัญหาเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจฝืดเคือง รายได้น้อยไม่พอใช้จ่าย
- ๒. ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- ๓. การใช้เวลารว่างไม่เป็นประโยชน์
- ๔. ความรู้สึกไม่พอใจในอาชีพของตน
- ๕. เป็นคนคิดมากหวังมากเกินไป
- ๖. ขาดกำลังใจ อ่อนแอเกินไป

นอกจากนี้ สุรพงษ์ อ่าพันธ์วงศ์ (สุรพงษ์ อ่าพันธ์วงศ์, ๒๕๑๔:๔๓-๔๔)

ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนเรานั้นเมื่ออยู่หลายประการด้วยกัน คือ

๑. สิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อบุคคล อาจเป็นครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน สังคม เป็นต้น

๒. สาเหตุภายในตัวบุคคล แบ่งเป็น

ก. ร่างกายเจ็บป่วย ปวดศีรษะ ปวดท้องอยู่เสมอ

ข. พยาธิสภาพทางสมอง (Neuro-Pathology.) ได้แก่พยาธิสภาพที่เกิดขึ้นกับสมอง เป็นเหตุให้อวัยวะบางส่วนของพินิจและการทำงานของร่างกายบางส่วนผิดปกติ

เฟ้นตัน (Fenton, 1954:284) ได้จำแนกสาเหตุที่ครุปรับตัวไม่ดีแล้วมีผลต่อสุขภาพจิตของครุไว้ดังต่อไปนี้

๑. ความเจ็บป่วยทางร่างกายที่เรื้อรังหรือโดยฉับพลัน เมื่อสุขภาพกายไม่ดี จิตใจก็พลอยเศร้าหมองไปด้วย เป็นผลเสียต่อหน้าที่การงานเป็นอย่างมาก

๒. ความรู้สึกขัดแย้งในงานอาชีพและความคับข้องใจ ได้แก่

ก. ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในการทำงาน

ข. ความรู้สึกขาดความสามารถ เช่น รู้สึกไม่สามารถสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับนักเรียนได้

ค. ขาดความสนใจนักเรียนและการสอน

ง. บกพร่องทางด้านบุคลิกภาพ เช่น หู ตา สติปัญญา

๓. เนื่องมาจากความขัดแย้งหรือความคับข้องใจในชีวิตวัยต้นๆของครุ เช่น ความรู้สึกด้อย ความไม่สมปรารถนาในชีวิต อาจแสดงออกโดย

ก. การก้าวร้าว (aggression) เช่น โกรธง่าย ใจแคบ

ข. การชดเชย (compensation) เช่น แสดงออกในรูปคนช่างพูด

ค. การหลบเลี่ยงความจริง อาจแสดงออกในรูปของการ อิจฉาริษยา นินทา ใจลอย เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือนักเรียน

อุปสรรคต่างๆที่ครูอาจารย์ทั้งหลายมักประสบและมีผลต่อสุขภาพจิตนั้นมีมากมาย ทั้งในโรงเรียน ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เบอร์นาค (Bernard, 1952:265-267) ได้กล่าวว่า งานการเรียนการสอนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงบรรยากาศในชั้นเรียนซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มิตรภาพระหว่างครูกับนักเรียน เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิต ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน อาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมต่างๆอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆที่ทำให้ครูรู้สึกผิดหวังไม่สบายใจอีก ซึ่งตามความเห็นของ เรดเกิล และ วัตเทนเบอร์ก (Redl and Wattenberg, 1951: 388,405) ที่เสนอไว้มีดังนี้ คือ

- ๑. ความคับข้องใจเนื่องจากการสอนในห้องเรียน ครูต้องทำตนเป็นผู้ที่สนใจต่อการสอนทั้งที่ความจริงแล้วอาจจะไม่เป็นเช่นนั้น อารมณ์ที่ครูแสดงที่อื่นได้ แต่ในห้องเรียนครูต้องคอยระวังเก็บกดไว้
- ๒. ครูต้องได้รับความกวนใจจากเด็กอยู่เสมอในชั้นเรียน เช่น เด็กทุกคนเด็กแก่น ทำให้ครูต้องคอยต่อสู้กับความรู้สึกภายในอยู่เสมอ
- ๓. ความไม่สมปรารถนาเกี่ยวกับการสอนการเรียน เช่น ครูต้องการให้เด็กเก่ง เด็กดี แต่เด็กเรียนกลับเป็นตรงกันข้าม
- ๔. ครูต้องประพาศติคนให้ครูในระยะแบบแผนอยู่เสมอ ครูอยากจะทำอะไร ความใจก็ทำไม่ได้ ทำให้เกิดความกดดันในจิตใจ ครูไม่สบายใจ
- ๕. ความคับข้องใจเนื่องจากการตัดสินใจผิดเลือกอาชีพครู เมื่องานอาชีพไม่ตรงกับ ความสนใจก็ทำให้ไม่เกิดความสุขใจ

ส่วนประกอบอื่นๆที่ทำให้ครูไม่สบายใจตามที่ทางคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(๒๕๐๒:๑๒๒) ได้รายงานไว้คือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกัน โดยกล่าวว่า ความสัมพันธ์ของครูมีส่วนต่อสุขภาพจิต เพราะปัญหาสุขภาพจิตของครูไม่ได้อยู่ที่ครูคนเดียว แต่อยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างครูด้วยกัน ครูบางคนมองเพื่อนครูเป็นคู่แข่งชั้น ดังนั้นบรรยากาศในกลุ่มครูบางสภาพอาจมีบรรยากาศอบอุ่น แต่บางสภาพความสัมพันธ์

เต็มไปด้วยความตึงเครียด อันเป็นภัยต่อสุขภาพจิตของครูอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์กับผู้บริหารการศึกษาอีกว่ามีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์เป็นอย่างมาก หากผู้บริหารการศึกษาเป็นคนไม่ยุติธรรม ชอบใช้อำนาจในการสั่งงานให้ครูทำ ครูผู้ได้รับความไม่เป็นธรรมย่อมตกอยู่ในสภาพสุขภาพจิตไม่ดีแน่

สภาพการทำงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนย่อมมีผลต่อสุขภาพจิตเช่นเดียวกัน ฟรีสท์เล่ และ ไรท์ (Priestley and Wright, 1956:73-74.) ได้กล่าวว่า งานประจำวันของครูเป็นแหล่งสำคัญของความกังวล ความคับข้องใจ และความอิจฉาริษยาของเพื่อนร่วมงาน ปัญหาระเบียบวินัยในชั้นเรียน วัสดุอุปกรณ์การสอนและเครื่องอำนวยความสะดวกควมสะดวกมีไม่พอเพียง ความล้มเหลวของนักเรียนไม่ดี การบริหารงานของผู้บริหาร สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อสุขภาพจิตของครูเป็นอย่างยิ่ง

ง. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต

ฟรีสท์เล่ และ ไรท์ (Priestley and Wright, 1956:75) ได้เสนอผลงานวิจัยของสถาบันจิตวิทยาทางอุตสาหกรรมแห่งชาติ (National Institution of Industrial Psychology) ของอังกฤษ พบว่า เกณฑ์สำหรับการประเมินผล การปรับตัวให้เข้ากับงานนั้นดูความพอใจกับงานที่บุคคลแสดงออก และพบว่าวิชาชีพครูนั้น ในอังกฤษ มีตัวประกอบที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสุขภาพจิต คือ สภาพงานทางการสอน หรือการทำงานของครู

เมทเฟสเซล และ เชีย (Metfessel and Shea, 1961:16-17) ซึ่งเป็นรองศาสตราจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียตอนใต้ (University of Southern California) และศึกษาธิการเขตแคลิฟอร์เนีย ตามลำดับ ได้ทำการสำรวจเพื่อหาสาเหตุที่ครูอเมริกันในโรงเรียนรัฐบาลลาออกไป ประกอบอาชีพอื่น ๆ เป็นจำนวนมากต่อปี ผลการวิจัยพบว่า ครูอเมริกันไม่พอใจอาชีพของตน เพราะความคับข้องใจต่างๆ สรุปแล้วอยู่ในหัวข้อต่อไปนี้

๑. สภาพการทำงานของครู แบ่งเป็น

- ก. เครื่องอำนวยความสะดวกและวัสดุใช้สอยสำหรับครู. เช่น อ่างล้างมือ ตู้ โต๊ะ กระจกาน ดินสอ ฯลฯ มีไม่พอและคุณภาพต่ำ
- ข. การบริการช่วยเหลือพิเศษ เช่น ไม่มีการบริการทางจิตวิทยาหรือหน่วยงานที่โรงเรียนอาจส่งเด็กที่มีปัญหาไปรับการช่วยเหลือ
- ค. ภาระหน้าที่ เช่น ครูต้องเตรียมการสอนมากวิชา ครูเสียเวลากับกิจกรรมนอกหลักสูตรมากเกินไป
- ง. เบื้องเคลีค เช่น เงินเดือนน้อย ครูถูกรบกวนหรือถูกขัดจังหวะ ในขณะที่ทำการสอนโดยไม่จำเป็น

๒. ความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหาร

- ก. การประชุม เช่น การประชุมยึดเยื่อโดยไม่จำเป็น
- ข. การแบ่งงาน เช่น ครูถูกยั้งให้สอนในวิชาที่ไม่ถนัดหรือไม่เคยเรียนมา
- ค. สวัสดิการและความเป็นผู้นำ เช่น ขาดผู้นำในปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยได้คำนึงถึงสวัสดิการของครู

๓. สภาพของประชาคม เช่น ครูไม่มีอิสระที่จะทำอะไรได้ตามใจชอบ อย่างคนทั่วไป ไม่ว่าจะในก้านส่วนตัวหรือสังคม ครูถูกจำกัดและถูกควบคุม

นอกจากผลงานการวิจัยดังกล่าว ยังมีผลงานการวิจัยของ คาแพลน และ โอเคีย (Kaplan and O'dea, 1953:351-354) ได้ศึกษาพบว่า สิ่งที่บ่งชี้ต่อสุขภาพจิตของครูในชั้นเรียนนั้น แยกความสำคัญของปัญหาได้ดังนี้

- ๑. ภาระการทำงานของครูมากเกินไป ๖๔ %
- ๒. จำนวนนักเรียนในชั้นมากเกินไป ๖๑ %
- ๓. อาคารเรียนไม่พอเพียง ๕๐ %
- ๔. งานต่างๆรวมกับการสอน ๔๕ %
- ๕. ความล้มเหลวในการที่จะรายงานความสามารถของนักเรียนได้อย่างพอเพียง ๔๔ %

๖. ขาดความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน	๔๔ %
๗. ครูทำหน้าที่งานเลขานุการ	๔๒ %
๘. เครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์การสอนมีไม่พอ	๔๐ %
๙. โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	๓๕ %
๑๐. โรงเรียนขาดงบประมาณที่จะทำงานให้มีประสิทธิภาพ	๓๗ %

สมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Education Association) ได้ศึกษาพบว่า ความกังวลใจของครูจนทำให้ครูสุขภาพจิต
เสื่อมนั้น มีสาเหตุมาจากสิ่งเหล่านี้ คือ

๑. ปัญหายุ่งยากทางการเงิน
๒. ปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน
๓. เมาน์หรือเพื่อนป่วยอย่างรุนแรง
๔. ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ
๕. ปัญหาสุขภาพส่วนตัว
๖. ยังเป็นโศกและความสัมพันธ์ทางครอบครัวไม่ปกติ
๗. ปัญหาทางระเบียบวินัย
๘. ไม่ได้เลื่อนตำแหน่ง
๙. ทำงานค้ำหลักสุทรของโรงเรียน
๑๐. ไม่มีความสุขในชีวิตแต่งงาน
๑๑. ปัญหาทางศาสนา

สำหรับผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของครูในประเทศไทยนั้น ปรากฏว่า
มีผู้ทำการศึกษายังไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ผลงานการวิจัยที่ปรากฏ มีลักษณะปัญหา
คล้ายกับผลงานการวิจัยในต่างประเทศเหมือนกัน ดังเช่น เฟื่องศิลป์ ทรายุทธพิทักษ์
(เฟื่องศิลป์ ทรายุทธพิทักษ์, ๒๕๐๒:๒๕,๓๗) ได้ศึกษาเรื่องสุขภาพของครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวน ๑๒๒ คน ผลการวิจัยพบว่า

คุณส่วนมากไม่ค่อยชอบอาชีพครู ส่วนความสนใจในการประกอบอาชีพคุณนั้น มีเพียง ๓๗ รายเท่านั้นที่ตอบว่ามีความสุขใจมาก ส่วนเรื่องการประสบความสำเร็จในการทำงาน คุณส่วนใหญ่ตอบว่ามีความสำเร็จพอประมาณ สำหรับปัญหาที่คุณต้องเผชิญอยู่ในห้องเรียน คือ

๑. ครูปวดศีรษะทั้งวัน ต้องการพักผ่อน แต่นักเรียนต้องการกิจกรรมมากๆ คุณต้องข่มความรู้สึกไว้ บางครั้งทนไม่ไหวก็แสดงอารมณ์ออกไปด้วยการลงโทษหรือเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน

๒. การที่คุณมุ่งหวังให้นักเรียนทุกคนเป็นคนดีเพื่อแสดงว่าตนสอนดี แต่มีเด็กบางคนสมองอ่อน เด็กหัวคื้อ เกเร ทำให้คุณไม่สบายใจ

๓. คุณต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างแก่เด็ก จึงต้องเก็บกคความรู้สึกบางอย่างไว้ ซึ่งเป็นเหตุให้คุณไม่สบายใจ

๔. ระเบียบบางอย่างของโรงเรียนทำให้คุณไม่สบายใจ คุณไม่มีความสุขและไม่ได้เสรีภาพเท่าที่ควร คุณจึงไม่สบายใจ

กิตติพร ปัญญาภิญโญผล (กิตติพร ปัญญาภิญโญผล, ๒๕๑๖:๔๖-๔๗) ได้ทำการศึกษาเรื่องสุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๕๒ คน เป็นชาย ๑๕๖ คน หญิง ๑๙๖ คน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคุณ สรุปได้ คือ

๑. นักเรียนไม่กระตือรือร้นที่จะเรียน	๕๗.๓๘ %
๒. จำนวนนักเรียนในชั้นมากเกินไป	๕๗.๖๕ %
๓. นักเรียนทำงานไม่สะอาดและเรียบร้อย	๕๘.๖๗ %
๔. ครูได้รับเงินเดือนน้อยไม่พอใช้จ่าย	๕๘.๘๒ %
๕. นักเรียนชอบลอกการบ้านกัน	๕๘.๘๓ %
๖. นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดไม่ได้มักไม่ยอมถามครูและไม่ทำงานส่ง	๖๐.๗๑ %
๗. นักเรียนไม่ส่งการบ้าน	๖๐.๘๖ %
๘. นักเรียนบางคนหยุดเรียนบ่อยๆ	๖๑.๘๘ %

ผลการเปรียบเทียบสุขภาพจิตของครู ปรากฏว่าครูหญิงมีสุขภาพจิตดีกว่าครูชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ ส่วนครูที่มีอายุและประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนแนวโน้มที่ครูจะมีสุขภาพจิตไม่ดีขึ้น ปรากฏว่ามีครูอยู่ประมาณ ๘๒.๘๖ % และครูชายมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตไม่ดีมากกว่าครูหญิง ครูที่มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง ๓๐-๓๙ ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ในช่วง ๑๑-๑๕ ปี มีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตไม่ดีมากกว่าครูที่มีช่วงอายุและประสบการณ์ในการสอนช่วงอื่นๆ

วีระชาติ แก้วไสย (วีระชาติ แก้วไสย, ๒๕๑๘:๖๒-๖๕) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย เป็นครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒๔๓ คน สังกัดกรมสามัญศึกษา ๒๒ คน เทศบาล ๕๑ คน สรุปผลการวิจัยได้คือ

องค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจต่ำสุด คือ นโยบายและการบริหารงาน เหนือขึ้นไป คือ เงินเดือน ความเป็นอยู่ส่วนตัวและลักษณะของงาน ครูที่ไม่พอใจในงาน มีความรู้สึกต่อความรับผิดชอบในระดับสูงสุด รองลงไปได้แก่ ความปลอดภัยในการทำงาน ความสำเร็จของงาน

องค์ประกอบที่เป็นเหตุให้ครูพึงพอใจและไม่พึงพอใจที่สำคัญ คือ

- เงินเดือน
- โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต
- ฐานะของอาชีพในสายตาของสังคม
- ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
- การปกครองบังคับบัญชา
- นโยบายและการบริหารงาน
- สภาพการทำงาน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

๑. ครูอาจารย์ชายและหญิงมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
๒. ครูอาจารย์ที่มีระดับอายุต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
๓. ครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
๔. ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการ

๑. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา ๕ ซึ่งมีทั้งหมด ๒ จังหวัด คือ จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี จำนวน ๕๘๐ คน

๒. เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ครูอาจารย์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ ที่เปิดสอนครบชั้นเรียน ตั้งแต่ มศ.๑-๓ หรือ มศ.๑-๕ ซึ่งใช้วิธีสุ่มรายชื่อโรงเรียนในแต่ละจังหวัดมาจังหวัดละ ๒ โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนและจำนวนครูอาจารย์มาทำการศึกษาค้นคว้าดังปรากฏตามตาราง ๑

ตาราง ๑ จำนวนครูอาจารย์ชาย-หญิงของแต่ละโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูอาจารย์		รวม
		ชาย	หญิง	
ราชบุรี	โรงเรียนสายธรรมจันทร์	๑๒	๒๗	๔๓
	โรงเรียนโพธารามวัฒนาเสวี	๑๘	๒๙	๔๗
เพชรบุรี	โรงเรียนพรหมานุสรณ์	๑๘	๓๕	๕๓
	โรงเรียนบ้านลาดวิทยา	๖	๒๓	๒๙
สมุทรสงคราม	โรงเรียนศรีธรรมาภรณ์	๑๑	๒๘	๓๙
	โรงเรียนอัมพวันวิทยา	๒๑	๑๗	๓๘

ตาราง ๑ (ต่อ)

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูอาจารย์		รวม
		ชาย	หญิง	
กาญจนบุรี	โรงเรียนวิสุทธิรังษี	๒๑	๒๐	๔๑
	โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	๑๒	๒๒	๓๔
สุพรรณบุรี	โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย	๒๗	๒๕	๕๒
	โรงเรียนคูทอง	๑๔	๑๗	๓๑
ประจวบคีรีขันธ์	โรงเรียนประจวบวิทยาลัย	๑๘	๓๗	๕๕
	โรงเรียนหัวหิน	๕	๒๖	๓๑
รวม	๑๒	๑๕๗	๓๐๓	๕๐๐

ตาราง ๒ จำนวนครูอาจารย์ชาย-หญิงในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ
อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน

เพศ	จำนวนทั้งหมด	ระดับอายุ		คุณวุฒิ		ประสบการณ์ในการสอน	
		ไม่เกิน ๓๕ ปี	มากกว่า ๓๕ ปี	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรีขึ้นไป	ไม่เกิน ๑๐ ปี	มากกว่า ๑๐ ปี
ชาย	๑๕๗	๑๕๒	๕๕	๘๐	๑๐๗	๑๕๕	๕๒
หญิง	๓๐๓	๒๕๒	๖๑	๑๑๓	๑๕๐	๒๓๕	๖๘
รวม	๕๐๐	๓๙๔	๑๐๖	๑๙๓	๓๐๗	๓๙๐	๑๒๐

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ โดยแบ่งเป็น ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับตัวครูอาจารย์ เช่น เพศ อายุ ภูมิลำเนา ประสบการณ์ในการสอน เป็นต้น

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอันจะมีผลต่อสุขภาพจิต ซึ่งในแบบสอบถามชุดนี้จะมีข้อความที่เป็นปัญหาแยกออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ

- ก. บรรยากาศในการเรียนการสอน
- ข. การบริหารงานของผู้บริหาร
- ค. สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน
- ง. ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ

การตอบแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้มี ๒ คำตอบ คือ ถ้าข้อความใดเป็นปัญหาต่อผู้ตอบแบบสอบถามให้ตอบในช่อง " ก " ถ้าข้อความใดไม่เป็นปัญหาให้ตอบในช่อง " ข "

ตัวอย่างแบบสอบถาม

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	ก	ข
<ul style="list-style-type: none"> ○ เสียงยวดยานพาหนะต่างๆนอกห้องเรียนรบกวนเสมอ ○○ ผู้บริหารไม่ทำอะไรจริงจังในการแก้ปัญหาเรื่องนักเรียน ○○○ ครูอาจารย์มักไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ○○○○ การเตรียมการสอนเป็นงานที่ต้องเสียเวลามาก 		

๔. การสร้างและคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. รวบรวมปัญหา ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ครูอาจารย์ที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนหนึ่ง และส่งแบบสอบถามปลายเปิดให้ครูอาจารย์เขียนปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียนที่ครูอาจารย์รู้สึกไม่พอใจหรือไม่สบายใจภายในขอบเขตที่กำหนดให้ ๔ ลักษณะ โดยไปทำการรวบรวมปัญหาจากครูอาจารย์ในโรงเรียนวัดเพลง "โสภณศิริราษฎร์" อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ปรากฏว่า รวบรวมปัญหาที่อยู่ในขอบข่ายใน ๔ ลักษณะดังกล่าวข้างต้นได้ทั้งสิ้น ๔๔ ปัญหา

๒. การหาความเที่ยงตรงของปัญหา ผู้วิจัยนำปัญหาที่ได้มาและแก้ไขปรับปรุง พร้อมทั้งจัดหมวดหมู่แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางสุขภาพจิตพิจารณา ซึ่งได้แก่แพทย์และนักการศึกษาจำนวน ๕ ท่าน คือ แพทย์หญิงคุณหญิงสุภา มาลากุล ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิต กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ รองศาสตราจารย์ เต็มศิริ บุญยสิงห์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ดร. วชิรญา บัวศรี หัวหน้าภาควิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ -ประสานมิตร นายแพทย์โกวิท หุตะเทพ จิตแพทย์ โรงพยาบาลพญาไท และนางสาวอรุณ ครอบงม หัวหน้าแผนกวิชาการพยาบาลสูติ-นารีเวช วิทยาลัยพยาบาล สภาอากาศไทยและเจ้าหน้าที่ของสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย

ในการพิจารณาปัญหา ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ไว้ว่า หาก ๔ ใน ๕ ท่าน มีความเห็นตรงกันว่าปัญหาใดเป็นปัญหาทางสุขภาพจิต ผู้วิจัยจึงนำปัญหานั้นไว้ หากปัญหาใดมีผู้เห็นด้วยว่าเป็นปัญหาทางสุขภาพจิตน้อยกว่า ๔ ท่าน ก็ตัดทิ้ง ปรากฏว่าเหลือปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพจิต ๒๕ ปัญหา และนอกจากนี้ ได้ขอร้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดช่วยแก้ไขข้อบกพร่องบางประการให้ด้วย

๓. การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำปัญหาที่ได้ซึ่งจะนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลไปทำการทดสอบครูอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน ๒๐ คน คือ โรงเรียน

เบญจมาราฐหิตราชนรี จำนวน ๕๐ คน และโรงเรียนปากท่อพิทยาคม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน ๒๐ คน ได้นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร K.R.20 (Kuder-Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หักฉบับ .๘๒

๕. การตรวจให้คะแนน

ข้อความใดที่ครูอาจารย์ตอบในช่อง " ก " ซึ่งหมายถึงข้อความนั้นเป็นปัญหาต่อครูอาจารย์ ให้ ๐ คะแนน

ข้อความใดที่ครูอาจารย์ตอบในช่อง " ข " ให้ ๐ คะแนน

๖. การจักรกระทำกับข้อมูล

ก. การนับจำนวนข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้มาแล้วก็ตรวจสอบข้อมูลดูความสมบูรณ์ของข้อมูล ถ้าข้อมูลใดไม่สมบูรณ์ก็ตัดทิ้งเสีย เช่น ตอบไม่ครบทุกข้อ ไม่ออกรายละเอียดส่วนตัว เป็นต้น

ข. การจำแนกข้อมูล หลังจากตรวจนับข้อมูลแล้ว จำแนกข้อมูลออกตามตัวแปรที่จะศึกษา คือ จำแนกข้อมูลออกตาม เพศ อายุ ฐานะ และประสิทธิภาพในการสอน

๗. เกณฑ์การตัดสินสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา

สภาพการณ์ที่จัดว่าเป็นปัญหา คือ สภาพการณ์ที่ได้คะแนนความถี่จากผู้ตอบ ตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป ส่วนสภาพการณ์ที่มีผู้ตอบต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ลงมา ไม่ถือว่าเป็นปัญหา

๘. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ก. ค่าร้อยละ

ข. หาค่าสถิติต่างๆดังนี้

๑. ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

๒. ค่าความแปรปรวน (S^2)

๓. ทดสอบความแตกต่างระหว่างรายเฉลี่ยของสองกลุ่มโดยใช้ t-test

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และการแปลผล แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์และการแปลผลเกี่ยวกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ ๒ การวิเคราะห์หาความแตกต่างกันของลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ เมื่อแยกตาม เพศ อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ ๑ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูอาจารย์จำนวน ๕๐๐ คน ซึ่งตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัญหาสำหรับคนในแต่ละลักษณะ ปรากฏผลตามตาราง ๓-๕

ตาราง ๓ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ชายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ก. <u>บรรยากาศในการเรียนการสอน</u>		
๑. นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม	๑๓๑	๒๖.๕๐
๒. นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๑๐๘	๕๕.๓๓
๓. เด็กบางคนชอบก่อวุ่นเพื่อนในขณะเรียน	๑๐๘	๕๕.๕๒
๔. นักเรียนชอบละเมิดระเบียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไร้วินัย แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ	๑๐๖	๕๓.๘๑
ค. <u>สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน</u>		
๑. ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม	๑๒๐	๒๐.๘๐

ตาราง ๓ (ต่อ)

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๒. ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่จำเป็น	๑๐๗	๕๔.๓๑
๓. ครูอาจารย์บางคนชอบทำตนเหนือกว่าคนอื่น	๑๐๕	๕๓.๓๐
๔. ครูอาจารย์ชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน	๔๔	๕๒.๒๕

จากตาราง ๓ ปรากฏว่า สภาพการณ์ที่ครูอาจารย์ชายจำนวนทั้งหมด ๑๔๗ คน มีความเห็นว่าเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของตนมีจำนวนตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป มีจำนวน ๕ ข้อ เป็นปัญหาในค่านิยมบรรยาการในการเรียนการสอน ๔ ข้อ และเป็นปัญหาในค่านิยมสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ๔ ข้อ ส่วนปัญหาในค่านิยมการบริหารงานของผู้บริหารกับปัญหาในค่านิยมภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ ปรากฏว่า ไม่พบปัญหาที่ได้คะแนนความถี่สูงถึงร้อยละ ๕๐

ตาราง ๔ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิต
ของครูอาจารย์หญิงในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ก. <u>บรรยาการในการเรียนการสอน</u>		
๑. เด็กบางคนชอบก่อกวนเพื่อนในขณะที่เรียน	๑๔๐	๖๒.๗๐
๒. นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม	๑๔๔	๖๒.๓๘
๓. นักเรียนชอบละเมียดระเบียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไข้วมยาว แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ	๑๗๔	๘๗.๔๓

ตาราง ๔ (ต่อ)

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๔. นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๑๒๕	๕๔.๔๖
๕. นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน	๑๒๐	๕๒.๘๑
๖. นักเรียนร่อนนำวิชาอื่นมาทำในเวลาที่ครูกำลังสอน	๑๕๕	๕๑.๑๖
ข. <u>การบริหารงานของผู้บริหาร</u>		
๑. ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม	๑๕๕	๕๓.๔๘
ค. <u>สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน</u>		
๑. ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม	๑๘๑	๖๓.๐๔
๒. ครูอาจารย์บางคนชอบทำคนเหนือกว่าคนอื่น	๑๒๗	๕๕.๑๒
๓. ครูอาจารย์บางคนชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน	๑๒๗	๕๕.๑๒
ง. <u>ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ</u>		
๑. ครูอาจารย์ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น	๑๗๖	๖๘.๐๘
๒. ครูอาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ	๑๖๑	๕๓.๑๔

จากตาราง ๔ ปรากฏว่า สภาพการณ์ที่ครูอาจารย์หญิงจำนวนทั้งหมด ๓๐๓ คน มีความเห็นว่าเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของตนมีจำนวนตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปมีจำนวน ๑๒ ข้อ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาในค่านิยมบรรยากาศในการเรียนการสอน มีจำนวน ๖ ปัญหา ที่รองลงไปคือ ปัญหาในค่านิยมสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนจำนวน ๓ ปัญหา ปัญหาในค่านิยมภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติจำนวน ๒ ปัญหา และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือปัญหาในค่านิยมการบริหารงานของผู้บริหาร มีจำนวน ๑ ปัญหา

ตาราง ๕ สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิต
ของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ก. <u>บรรยากาศในการเรียนการสอน</u>		
๑. นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม	๓๒๐	๖๔.๐๐
๒. เกิดบางคนชอบก่อกวนเพื่อนในขณะที่เรียน	๒๕๘	๕๑.๖๐
๓. นักเรียนชอบละเมียดระเรียนของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไว้มยาว แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ	๒๘๐	๕๖.๐๐
๔. นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๒๓๔	๔๖.๘๐
๕. นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน	๒๕๓	๕๐.๖๐
ข. <u>การบริหารงานของผู้บริหาร</u>		
๑. ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม	๒๕๖	๕๑.๒๐
ค. <u>สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน</u>		
๑. ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม	๓๑๑	๖๒.๒๐
๒. ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่รู้ว่าเป็น	๒๘๗	๕๕.๘๐
๓. ครูอาจารย์บางคนชอบกล่าวโทษคนอื่น	๒๗๒	๕๔.๔๐
๔. ครูอาจารย์บางคนชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกับ	๒๖๖	๕๓.๒๐
ง. <u>ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ</u>		
๑. ครูอาจารย์ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น	๒๖๓	๕๒.๕๐
๒. ครู-อาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ	๒๕๐	๕๐.๐๐

ดูรายละเอียดในภาคผนวก

จากตาราง ๕ ปรากฏว่า สภาพการณ์ที่ครูอาจารย์ชายหญิงจำนวนทั้งหมด ๕๐๐ คน มีความเห็นว่าเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของตนมีจำนวนตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป มีจำนวน ๑๒ ข้อ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือปัญหาในค่านิยมบรรยากาศในการเรียน การสอน มีจำนวน ๕ ปัญหา ที่รองลงไป คือ ปัญหาในค่านิยมพันธภาพระหว่างบุคลากร ในโรงเรียนมีจำนวน ๔ ปัญหา ปัญหาในค่านิยมภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติจำนวน ๒ ปัญหา และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือปัญหาในค่านิยมการบริหารงานของผู้บริหารมีเพียง ๑ ปัญหา

ตอนที่ ๒ การเปรียบเทียบหาความแตกต่างลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต ของครูอาจารย์

ตาราง ๖ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ ชายและหญิง

เพศ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ความแปรปรวน	t
ชาย	๑๕๗	๒๓.๒๑๘๒	๑๖๖.๗๔๘๐	.๓๗๖๘
หญิง	๓๐๓	๒๓.๖๖๓๓	๑๖๖.๐๗๑๐	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง ๖ ปรากฏว่า ครูอาจารย์ชายและหญิงมีลักษณะ ปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูอาจารย์ ชายและหญิง มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตคล้ายคลึงกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ ๑

ตาราง ๗ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ชายหญิงทั้งหมด ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และ ประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปร	ระหว่างกลุ่ม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ความแปรปรวน	t
อายุ	อายุน้อย (ไม่เกิน ๓๕ ปี)	๓๕๔	๒๔.๐๒๒๘	๑๔๕.๒๓๘๖	๑.๔๕๒๖
	อายุมาก (มากกว่า ๓๕ปี)	๑๐๖	๒๑.๕๐๕๖	๑๘๕.๐๓๘๖	
คุณวุฒิ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๘๓	๒๓.๑๔๕๐	๑๖๓.๗๔๘๖	.๗๕๓๓
	ปริญญาตรีขึ้นไป	๓๐๗	๒๔.๐๖๑๘	๑๔๔.๗๗๗๓	
ประสบการณ์ ในการสอน	สอนน้อย (ไม่เกิน ๑๐ ปี)	๓๗๕	๒๔.๐๒๖๓	๑๕๒.๕๕๕๘	๑.๔๔๗๑
	สอนมาก (มากกว่า ๑๐ ปี)	๑๒๑	๒๑.๕๖๖๕	๑๕๖.๓๔๘๘	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง ๗ ปรากฏว่า ครูอาจารย์ชายหญิงทั้งหมด ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และ ประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูอาจารย์ชายหญิงทั้งหมดที่มีอายุน้อย มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตคล้ายคลึงกับครูอาจารย์ชายหญิงทั้งหมดที่มีอายุมาก มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนมาก ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ ๒, ข้อที่ ๓, และข้อที่ ๔

ตาราง ๕ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ชาย
ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปร	ระหว่างกลุ่ม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ความแปรปรวน	t
อายุ	อายุน้อย (ไม่เกิน ๓๕ ปี)	๑๕๒	๒๓.๘๘๓๔	๑๕๖.๔๕๖๘	.๕๐๘๑
	อายุมาก (มากกว่า ๓๕ ปี)	๔๕	๒๓.๘๗๗๗	๒๑๔.๑๘๑๓	
คุณวุฒิ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๘๐	๒๕.๐๖๒๕	๑๒๗.๑๒๖๖	๑.๒๖๒๐
	ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๑๗	๒๒.๘๑๔๕	๑๕๓.๐๒๗๑	
ประสบการณ์ ในการสอน	สอนน้อย (ไม่เกิน ๑๐ ปี)	๑๔๕	๒๒.๗๕๑๗	๑๗๘.๓๖๘๔	.๕๘๘๐
	สอนมาก (มากกว่า ๑๐ ปี)	๕๒	๒๔.๐๑๘๒	๑๖๘.๔๕๐๖	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง ๕ ปรากฏว่า ครูอาจารย์ชายซึ่งต่างกัน
ในด้าน อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูอาจารย์ชายที่มีอายุน้อย มีคุณวุฒิ
ต่ำกว่าปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต
คล้ายคลึงกับครูอาจารย์ชายที่มีอายุมาก มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์
ในการสอนมาก ซึ่งผลการวิเคราะห์ทั้ง ๓ ตัวแปรนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ ๒,
ข้อที่ ๓, และข้อที่ ๔

ตาราง ๕ การเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์หญิง
ซึ่งต่างกันในด้าน อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปร	ระหว่างกลุ่ม	จำนวน	คะแนนเฉลี่ย	ความแปรปรวน	t
อายุ	อายุน้อย (ไม่เกิน ๓๕ ปี)	๒๘๓	๒๔.๒๗๒๓	๑๖๑.๓๑๓๐	๒.๖๖๔๐*
	อายุมาก (มากกว่า ๓๕ ปี)	๖๑	๒๐.๐๘๑๘	๑๗๓.๓๐๘๘	
คุณวุฒิ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑๓	๒๖.๕๖๖๓	๑๓๐.๒๗๔๕	๑.๖๓๖๓
	ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๕๐	๒๔.๓๑๕๗	๑๖๑.๔๘๗๖	
ประสบการณ์ ในการสอน	สอนน้อย (ไม่เกิน ๑๐ ปี)	๒๓๔	๒๔.๔๕๒๘	๑๕๒.๕๑๘๓	๒.๐๘๑๐*
	สอนมาก (มากกว่า ๑๐ ปี)	๖๕	๑๘.๘๕๒๐	๒๗๖.๐๘๐๗	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕

ผลการวิเคราะห์ความตาราง ๕ ปรากฏว่า ครูอาจารย์หญิงซึ่งต่างกันในด้าน
อายุ มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
ความเชื่อมั่น .๐๕ แสดงว่า ครูอาจารย์หญิงอายุน้อย มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อ
สุขภาพจิตมากกว่าครูอาจารย์หญิงอายุมาก ผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ ๒

ครูอาจารย์ซึ่งต่างกันในด้านคุณวุฒิ มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
อย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูอาจารย์หญิงที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตคล้ายคลึงกับครูอาจารย์หญิงที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ในด้านนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ ๓

ส่วนครูอาจารย์หญิงซึ่งต่างกันในด้านประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .๐๕ แสดงว่าครูอาจารย์หญิงที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตมากกว่าครูอาจารย์หญิงที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ ๔

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิต
๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ เมื่อแยกตาม เพศ อายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

๑. ครูอาจารย์ชายและหญิงมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
๒. ครูอาจารย์ที่มีระดับอายุต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
๓. ครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน
๔. ครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการ

ก. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา ๕ มีจังหวัด ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี มีจำนวน ๕๐๐ คน เป็นชาย ๒๕๗ คน เป็นหญิง ๓๐๓ คน

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม

เกี่ยวกับสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแยกปัญหาออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ

- ก. บรรยากาศในการเรียนการสอน
- ข. การบริหารงานของผู้บริหาร
- ค. สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน
- ง. ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่าสภาพปัญหา
ที่ทำให้ครูอาจารย์รู้สึกหนักใจหรือไม่สบายใจ เกิดความวิตกกังวลต่างๆ นั้น เรียงลำดับ
ความสำคัญของปัญหาที่ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด
มีดังต่อไปนี้ คือ

๑.๑	นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม	๖๔.๐๐ %
๑.๒	ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม	๖๒.๒๐ %
๑.๓	เด็กบางคนชอบก่อกวนเพื่อนในขณะที่เรียน	๕๕.๖๐ %
๑.๔	นักเรียนชอบละเมียดระเบียดของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไว้มยาว แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ	๕๖.๐๐ %
๑.๕	ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่จำเป็น	๕๕.๔๐ %
๑.๖	นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๕๔.๘๐ %
๑.๗	ครูอาจารย์บางคนชอบทำคนเหนือกว่าคนอื่น	๕๔.๔๐ %
๑.๘	ครูอาจารย์บางคนชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน	๕๓.๒๐ %
๑.๙	ครูอาจารย์ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น	๕๒.๔๐ %
๑.๑๐	ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม	๕๑.๒๐ %

- ๑.๑๑ นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน ๕๐.๖๐ %
 ๑.๑๒ ครู-อาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ ๕๐.๐๐ %

๒. ผลการเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ เมื่อแยกตาม เพศ รัชชอายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน ปรากฏผลว่า ครูอาจารย์ที่แตกต่างกันในด้าน เพศ รัชชอายุ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผล จะเสนอผลการอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

๑. สภาพปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากสภาพปัญหาต่างๆที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้ มีลักษณะแตกต่างจากสภาพปัญหาทั่วไปในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะเหตุว่า หากเป็นปัญหาทั่วไปที่มีอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อครูอาจารย์พบเห็นจะตอบโต้ทันทีว่าปัญหานั้นๆมีอยู่หรือไม่ แต่หาปัญหาที่ได้จากการศึกษาคั้งนี้ เป็นปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียนนั้นๆและก่อให้เกิดความรู้สึกแก่ครูอาจารย์ผู้พบเห็นไปในทางลบหรือเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ มีความวิตกกังวล หรืออึดอัดใจ จึงถือว่าเป็นปัญหา หากมีอยู่ในโรงเรียนนั้นๆจริงแต่ไม่ทำให้ครูอาจารย์ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกดังกล่าว ไม่ถือว่าเป็นปัญหา ดังนั้น ปัญหาเดียวกัน มีอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน แต่ผลที่ออกมาจะไม่เหมือนกันเสมอไป

จากการศึกษาคั้งนี้ พบว่ามีปัญหาเพียง ๑๒ ปัญหา ในจำนวนปัญหาทั้งหมด ๒๕ ปัญหา ปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์มากที่สุด ได้แก่ปัญหาในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งมีจำนวน ๕ ปัญหา ในจำนวน ๑๒ ปัญหาที่ได้ ปัญหาในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนมีดังต่อไปนี้ คือ

นักเรียนไม่ค่อยยกย้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ปัญหาข้อนี้มีผู้ตอบถึงร้อยละ ๒๔.๐๐ เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ เป็นโรงเรียน

ที่ตั้งอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่ และนักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนแต่ละแห่งเป็นชาวชนบทเสียส่วนมาก นักเรียนที่เติบโตอยู่ในท้องถื่นชนบท จะได้รับวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบไทยๆมาจากบ้าน ประกอบกับการศึกษาพื้นฐานของผู้ปกครองไม่สูงพอที่จะให้ความรู้กระตุ้นเตือนให้ลูกหลานเป็นคนช่างคิดช่างถามหรือกล้าแสดงความรู้ความคิดเห็น ฉะนั้น เมื่อนักเรียนเข้ามาอยู่ในโรงเรียน จึงรับเอาวัฒนธรรมทางบ้านมาใช้ ประกอบกับนักเรียนบางคนขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มชัดหรือไม่มีประสบการณ์ในสิ่งที่ครูถาม จึงทำให้นักเรียนเกรงกลัวไปว่า หากแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถามไปแล้ว จะถูกตำหนิจากครูอาจารย์ได้ หรือไม่ก็เกรงกลัวไปว่าจะถูกเพื่อนๆหาว่าตนเองอยากเด่นอยากดัง นอกจากนี้ ปัญหาในด้านนี้ ยังอาจจะเกิดจากบุคลิกภาพของครูอาจารย์บางคน ไม่เป็นที่ชวนให้เกิดศรัทธาของนักเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ นักเรียนจึงไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ที่มีความมุ่งมั่นปรารถนาอยากให้ศิษย์ของตนเป็นคนเรียนดีเรียนเก่ง แต่นักเรียนกลับไม่สนองตอบให้ครูอาจารย์ชื่นใจ

* ปัญหาในข้อนี้จะสอดคล้องกับความเห็นที่ เรคเคิล และ วัตเทนเบอร์ก เสนอไว้ คือ ครูรู้สึกไม่สบายใจเพราะเกิดจากความไม่สมปรารถนาในด้านการเรียนการสอน

ปัญหาที่ร่องลงไปในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน คือ นักเรียนชอบก่อวุ่นเพื่อนในขณะเรียน นักเรียนชอบละเมิดกระเปียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ว่างมยาว แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และนักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่สร้างความไม่สบายใจให้แก่ครูอาจารย์ทั้งสิ้น เช่น นักเรียนชอบก่อวุ่นเพื่อนในขณะเรียน ปัญหานี้จะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเสียเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ครูกำลังตั้งใจสอนนักเรียนและนักเรียนส่วนใหญ่ก็ตั้งใจเล่าเรียน แต่มีนักเรียนบางคนที่ยากเด่นอยากดังเรียกร้องความสนใจจากเพื่อนหรือจากครูอาจารย์ กระทำสิ่งแปลกประหลาดให้เพื่อนสนใจหรือรบกวนเพื่อนในขณะที่ตั้งใจเรียน ทำให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักลง ครูอาจารย์ที่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ อาจจะลงโทษนักเรียนหรือว่ากล่าวอย่างรุนแรง ทำให้นักเรียนผู้นั้นไม่สบายใจ เพื่อนนักเรียนอื่นๆก็ไม่สบายใจตามไปด้วย บรรยากาศ

ในการเรียนการสอนพลอยเสียไปทั้งหมด ปัญหานี้สอดคล้องกับความเห็นของ เบลีง
นอร์ ที่ว่า ครูไม่สบายใจเพราะเกิดจากความรำคาญใจซึ่งได้จากเด็ก ต้องสอน
นักเรียนหลายจำพวก ทั้งพวกหัวคือ เด็กโง่ เด็กเกเร เหล่านี้เป็นต้น

ปัญหาที่นับว่าสำคัญอีกข้อหนึ่งในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน คือ นักเรียน
ชอบละเมียดระเบียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ้วยมยาว แอ่งกายไม่เหมาะสม
เล่นการพนัน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จะเพิ่มภาระการงานของครูอาจารย์ให้นักยิ่งขึ้น
เพราะต้องคอยจ้ำจี้ดักเตือนนักเรียนอยู่เสมอ หากนักเรียนปฏิบัติตามครูอาจารย์ก็สบายใจ
แต่ถ้านักเรียนยังคือวัน ครูอาจารย์ที่มุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนคืออยู่ในระเบียบวินัยอันดีงาม
คงทนไม่ได้ โดยเฉพาะการมาโรงเรียนสาย นอกจากจะให้โทษแก่นักเรียนแล้ว ยัง
ทำลายบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้เกิดการหยุดชะงัก

ในการเรียนการสอนของเพื่อนนักเรียนและครู ปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมทเฟลเซด
และเชีย ที่ว่า ครูอเมริกันไม่พอใจในอาชีพเพราะความคับข้องใจอันเกิดจากการถูกรบกวน
หรือถูกขัดจังหวะในการสอนโดยไม่จำเป็นเสมอ ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ นักเรียนชอบ
ละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ครูอาจารย์ทุกคนต้องการให้นักเรียนของตนเป็นคนที่มีวินัย
รู้จักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่นักเรียนบางคนเป็นกษัตริย์ความรับผิดชอบในหน้าที่ ทำให้
งานบางสิ่งบางอย่างเสียหายหรือไม่สำเร็จ อันส่งผลมาสู่ตนเองและส่วนรวม สาเหตุ
ของการละเลยต่อหน้าที่ของนักเรียนนี้ อาจจะมาจากความไม่พร้อมที่จะรับหน้าที่นั้นๆ
หรือนักเรียนไม่มีความพอใจที่จะรับงานนั้น หรืออาจจะมาจากความเกียจคร้านของนักเรียน
และที่สำคัญคือ ครูอาจารย์บางคนเป็นคนที่ชอบละเลยต่อหน้าที่ไม่ตรงเวลาให้นักเรียนเห็น
อยู่บ่อยๆ ทำให้นักเรียนเอาอย่างหรือหมดศรัทธาในตัวครู

อีกปัญหาหนึ่งที่ได้ในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน คือ นักเรียนไม่คอย
สนใจเรียน ทำให้ครูหมดกำลังใจที่จะสอนหรือไม่สบายใจ ปัญหานี้สอดคล้องกับงานวิจัย
ของ กิตติพร ปัญญาภิญโญผล ในข้อที่ว่า นักเรียนไม่กระตือรือร้นที่จะเรียน ทำให้ครู
ไม่สบายใจ สาเหตุของการที่นักเรียนไม่สนใจเรียนหนังสือนี้ อาจมีหลายประการด้วยกัน
เช่น บุคลิกภาพของครูอาจารย์ที่สอนไม่เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของนักเรียน วิธีการสอน

นำเพื่อหน่ายหรือเข้าใจยาก การพูดการอธิบายของครูยึดยากไม่ชวนฟัง สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนไม่ดี มีสิ่งแวดล้อมบางอย่างนอกห้องเรียนมารบกวนสมาธิของนักเรียน เป็นต้น

ปัญหาในค่านิยมสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนนับว่าเป็นปัญหาที่รองลงมา จากปัญหาในค่านิยมบรรยากาศในการเรียนการสอน ปัญหาในค่านิยมสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มี ๔ ปัญหาด้วยกันตามลำดับความสำคัญ คือ

ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม มีความถี่ถึงร้อยละ ๒๒.๒๐ ที่รองลงไปคือ ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่จำเป็น ครูอาจารย์บางคนชอบทำตนเหนือกว่าคนอื่น และครูอาจารย์บางคนชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ปัญหาทั้งสี่ประการนี้ ล้วนแต่ทำให้เพื่อนครูด้วยกันขาดความอบอุ่นใจในการทำงานในที่แห่งเดียวกัน การที่ครูอาจารย์แต่ละคนเป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ย่อมทำให้การกระทำ งานใดๆก็ตาม หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมแล้ว จะได้รับความร่วมมือน้อยมาก ครูอาจารย์ที่ตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวมจริงๆจึงต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบไว้โดยขาดความเอาใจใส่เหลือแล้วช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน บางครั้งจึงทำให้รู้สึกไม่สบายใจ หรืออึดอัดใจ นอกจากนี้ครูอาจารย์บางคนเวลาทำงานใดๆมักจะทำเพื่อชื่อเสียงหรือเพื่อหาตำแหน่งความดีความชอบใส่ตน จึงเกิดการชิงดีชิงเด่นในการทำงานขึ้นในหมู่เพื่อนฝูง เพื่อนครูอาจารย์ที่ทำงานอยู่ด้วยจึงเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรือไม่พอใจได้ ปัญหาในค่านิยมสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนนี้ นับว่าเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์มีสุขภาพจิตเสื่อมได้ ดังที่ วีระชาติ แก้วไสย ได้วิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานเป็นองค์ประกอบอันหนึ่งที่ทำให้ครูเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการทำงานได้

ปัญหาอีกด้านหนึ่ง คือ ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ การศึกษาครั้งนี้พบปัญหาที่ทำให้ครูอาจารย์ไม่สบายใจ ๒ ปัญหา คือ ครูอาจารย์ถูกย้ายไปทำงานที่อื่น และครู-อาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ ปัญหาทั้ง ๒ ประการนี้ นับว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการทำงานของครูอาจารย์ขึ้น การที่ครูอาจารย์

ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น ทำให้ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนนั้นต้องแบกภาระความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจากภาระเดิมที่มากอยู่แล้ว ในขณะที่เดียวกันครูอาจารย์ที่ไปทำงานที่อื่นอาจได้งานที่สบายกว่า มีโอกาสใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาชั้นสูงและอาจได้รับความดีความชอบมากกว่าครูอาจารย์ที่ทำการสอนในโรงเรียน จึงทำให้ครูอาจารย์ที่สอนอยู่และต้องรับผิดชอบภาระงานมากขึ้นรู้สึกไม่สบายใจอันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อสุขภาพจิต ในด้านครูประจำชั้นก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ครู-อาจารย์ประจำชั้นต้องทำงานนอกเหนือจากการสอนอีกหลายอย่าง เช่น สมุดประจำชั้น บัญชีเรียกชื่อนักเรียน สมุดประจำตัวนักเรียน การอบรมดูแลนักเรียน ในความรับผิดชอบของตน ฉะนั้น ครู-อาจารย์ประจำชั้น จึงต้องรับภาระมากกว่าครูพิเศษที่ทำหน้าที่สอนวิชาการเพียงอย่างเดียวในเมื่อมีชั่วโมงสอนเท่าๆกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ครูอาจารย์ประจำชั้นรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ ทำให้เกิดความไม่สบายใจในการประกอบอาชีพนับว่าเป็นปัญหาทางสุขภาพจิตของครูอาจารย์อีกประการหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุชาติ โสภประยูร คาแพลน และโอเคีย ได้กล่าวไว้และศึกษาพบว่า ภาระการทำงานของครูอาจารย์ที่หนักมากเกินไปเป็นสิ่งที่ทำลายสุขภาพจิตได้อย่างมาก

ปัญหาประการสุดท้ายที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัญหาในด้านการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งพบเพียงปัญหาเดียว คือ ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม ปัญหาในข้อนี้สอดคล้องกับที่สมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และการศึกษาของ เฟื่องศิลป์ ทรายุทธิพิทักษ์ เสนอไว้ คือ ปัญหาเรื่องระเบียบวินัยบางอย่างของโรงเรียนทำให้ครูอาจารย์ไม่สบายใจ ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม ย่อมเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลต่างๆตามมา เช่น การไม่ทำอะไรจริงจังในการแก้ปัญหาเรื่องนักเรียน ย่อมทำให้นักเรียนได้ใจและประพฤติเอาอย่างกัน ครูอาจารย์ไม่สามารถที่จะแก้ได้ หรือการปล่อยปละละเลยในการทำงานของครูอาจารย์ เช่น การมาทำงานสายของครูอาจารย์ การแต่งกายไม่เหมาะสมของครูอาจารย์บางคน ทำให้ครูอาจารย์ที่มีความตั้งใจจริงในการทำงานรู้สึกไม่สบายใจ มีความวิตกกังวลต่างๆนานา ฉะนั้น การละเลยในเรื่องระเบียบวินัยบางสิ่งบางอย่างแทนที่จะทำให้ครูอาจารย์สบายใจกลับเพิ่มความอึดอัดใจให้แก่ครูอาจารย์มากขึ้นอีกก็ได้

๕

๒. ผลการเปรียบเทียบลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏผลดังนี้

เมื่อนำปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ชายและหญิงทั้งหมดมาเปรียบเทียบ เพื่อหาความแตกต่างกัน ปรากฏผลว่า ครูอาจารย์ชายและหญิง มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า มีลักษณะปัญหาที่คล้ายคลึงกัน หรือใกล้เคียงกันมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพร ปัญญาภิญโญผล ที่ว่า ครูหญิงมีสุขภาพจิตดีกว่าครูชาย เหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะ การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาต่อบริบทที่ว่าเป็นครูอาจารย์ในโรงเรียนในชนบท สภาพปัญหาต่างๆที่พบไม่ทำให้ครูอาจารย์เกิดความรู้สึกแตกต่างกันมากนัก ครูอาจารย์ชายและหญิงมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระหว่างครูกับนักเรียน กับเพื่อนร่วมงาน กับผู้บริหารการศึกษาหรืออื่นๆ ครูอาจารย์ชายหญิงมีความสามารถในการปรับตัว สามารถที่จะรับภารกิจการงานและการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานได้ดีพอๆกัน

เมื่อนำลักษณะปัญหาของครูอาจารย์ที่มีระดับอายุต่างกันมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏผลว่า ครูอาจารย์ในกลุ่มอายุน้อยและอายุมาก มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูอาจารย์ที่มีระดับอายุต่างกัน มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตคล้ายคลึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพร ปัญญาภิญโญผล ที่ทำการศึกษาสุขภาพจิตของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในข้อที่ว่า ครูอาจารย์ที่มีอายุต่างกันมีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ สุขภาพจิตของครูอาจารย์มิได้ขึ้นอยู่กับระดับอายุ ครูอาจารย์อายุน้อยหรืออายุมาก มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงและสิ่งแวดล้อมต่างๆได้ดีพอๆกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงาน หรือรับภาระการงานได้ดีพอๆกัน

เมื่อนำลักษณะปัญหาของครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่างกันมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏผลว่า ครูอาจารย์กลุ่มที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

มีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่างกันมีลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตคล้ายคลึงกัน นั่นคือ คุณวุฒิของครูอาจารย์มิได้มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตแต่อย่างใด ครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิต่ำหรือสูง มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ สามารถแก้ไขอุปสรรคและรับภาระการทำงานได้คือพอกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วีระชาติ แก้วไสย ที่ว่า ครูที่มีวุฒิแตกต่างกัน มีความรู้สึกต่อ เงินเดือน โอกาสก้าวหน้าในอนาคต ฐานะของอาชีพ ในสายตาของสังคม ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ... ความมั่นคงในการทำงาน พอกัน

เมื่อนำลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมาเปรียบเทียบกัน ปรากฏผลว่า ครูอาจารย์กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยและมาก มีลักษณะปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ประสบการณ์ในการสอนของครูอาจารย์ไม่ได้มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพร ปัญญาภิญโญผล ที่ว่า ครูอาจารย์ที่ทำการสอนมานานปีกับที่เพิ่งเริ่ม เข้าประกอบอาชีพครูย่อมมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น เข้ากับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา กฎเกณฑ์หรือระเบียบต่างๆ ได้คือพอกัน สามารถยืนหยัดต่อสู้กับภาระหน้าที่และอุปสรรคในการทำงานได้คือเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีทั้งหมด ๑๒ ปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุดเป็นปัญหาในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอน ที่รองลงมา คือ สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ และปัญหาในด้านการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นอันดับสุดท้าย

ปัญหาในด้านบรรยากาศในการเรียนการสอนนั้น เป็นเรื่องระหว่างครูกับนักเรียน

เสียส่วนมาก ปัญหาที่สำคัญที่สุดในค่านี้นี้ คือ นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม ปัญหานี้เกิดกับเด็กนักเรียนไทยเราเสมอ ฉะนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางแก้ไขดังต่อไปนี้ คือ

๑. โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูด การอภิปราย สำหรับนักเรียนเป็นประจำ อาจจัดในรูปแบบของการโต้วาที การอภิปรายปัญหาร่วมกัน หรือการให้นักเรียนแสดงปาฐกถา เป็นต้น

๒. ควรจัดนักเรียนในชั้นเรียนออกเป็นกลุ่มในการเรียนการสอนบางวิชา เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ให้มีหัวหน้ากลุ่มที่เป็นคนพูดจาคล่องแคล่วและกล้าแสดง เพื่อนำลูกน้องในกลุ่มของตนอภิปรายแสดงความคิดเห็น กลุ่มใดมีผู้อภิปรายมาก และมีความคิดเห็นดีจะเป็นผู้ได้คะแนนดีในชั่วโมงนั้นๆ

๓. สำหรับตัวครูควรได้มีการปรับปรุงตัวเองในการพูดจาให้คล่องแคล่วน่าฟัง สนุกสนานเป็นที่สนใจของนักเรียน พยายามใช้คำพูดที่ช่วยเร่งเร้ากระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นออกมา และควรศึกษาหาวิธีการสอนที่ใหม่ๆ ที่ส่งเสริมการพูดการอภิปรายของนักเรียนให้มากขึ้น

๔. ทั้งตัวครูและนักเรียน ควรใช้เวลาพบปะ เป็นการส่วนตัวหรือเป็นหมู่คณะ ในเวลาที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนให้บ่อยครั้ง เพื่อเป็นการเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนให้ดีขึ้น

ส่วนปัญหาที่เกิดจากนักเรียนชอบก่อวุ่นเพื่อนในขณะเรียนนั้น ผู้วิจัยใคร่ตั้งข้อสังเกตและให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

๒๑๕ สาเหตุอาจเนื่องมาจากครูอาจารย์บางคนตั้งใจสอนวิชาการมากเกินไป โดยพยายามที่จะยักเยียดเนื้อหาความรู้ให้แก่แก่นักเรียนตามหลักสูตร แต่มีนักเรียนที่เรียนไม่ทันเรียนไม่เข้าใจ จึงพยายามหาทางออกโดยการรบกวนเพื่อนที่ตั้งใจเรียนเพื่อเป็นการถ่วงเวลาการสอนของครูหรือเป็นการเรียกร้องความสนใจ มีเช่นนั้นก็เป็น การประท้วงครูอาจารย์ไปในทางอ้อม ฉะนั้นตัวครูอาจารย์ผู้สอนจึงควรสนใจในเรื่องนี้บ้าง

พยายามเสริมสร้างบุคลิกภาพของตัวเองให้เป็นที่ศรัทธาของนักเรียน พยายามให้ความสนใจในตัวนักเรียนให้ทั่วถึง การใช้สายตาของครูอาจารย์สอดส่องดูนักเรียนให้ทั่วทั้งชั้น ในขณะที่ทำการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

๖๒. เกิดจากครูอาจารย์สอนไม่เป็น สอนไม่ดี สอนไม่รู้เรื่อง ไม่มีการสอดแทรกเกร็ดความรู้หรือมุขตลกให้บทเรียนสนุกสนาน นักเรียนจึงเบื่อหน่าย หากเป็นเช่นนี้คงแก้ไขได้ยาก เพราะครูอาจารย์ที่มีความรู้สูงกับครูอาจารย์ที่ด้อยดั้น มิได้อยู่ในตัวบุคคลเดียวกันเสมอไป ฉะนั้นครูอาจารย์ที่ประสบปัญหาเช่นนี้ จึงควรได้สำรวจตนเองให้ถี่ และหาทางแก้ไขวิธีการสอนของตัวเองให้ดีขึ้น พยายามให้ความสนใจในตัวนักเรียนที่ซบถ่อกว่นเพื่อนในขณะที่เรียน ครูต้องคอยควบคุมอารมณ์ของตนให้มั่นคงในการแก้ปัญหา

๖๓. ควรมอบตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญๆ ในชั้นเรียน ให้แก่นักเรียนที่ซบถ่อกว่นเพื่อนฝูงทำ เพราะจะทำให้นักเรียนผู้นั้นรู้สึกภาคภูมิใจและมีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความรู้สึกว่าคุณยังมีผู้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญอยู่เหมือนกัน

ปัญหาในค่านับบรรยากาศในการเรียนการสอนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ นักเรียนชอบละเมิดระเบียบของโรงเรียน เช่น มาสาย ไข่มมยาว แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ครูอาจารย์ทุกคนรวมทั้งผู้บริหารของโรงเรียนต้องร่วมมือแก้ไขและซจค้อย่างจริงจัง ไม่ควรปล่อยให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน จะต้องมีความเค็ดซาคและเข้มแข็ง เพราะปัญหาเหล่านี้ถ้าจะทำอย่างจริงจังแล้วไม่ยากและไม่เกิดผลเสียแต่อย่างใด ตรงกันซ้ามกลับเป็นผลดีต่อการเรียนการสอนและชื่อเสียงของครูของโรงเรียนอีกด้วย ในเรื่องนี้นักเรียนมาโรงเรียนสาย หากปล่อยไว้มากๆ ผลเสียย่อมเกิดขึ้นหลายฝ่าย เช่น สำหรับตัวนักเรียนจะทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน เมื่อเรียนไม่ทันเพื่อนก็สร้างปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น หนีเรียน เป็นต้น ส่วนตัวครูที่กำลังสอนจะถูกซจคั้งหะการสอนเสมอๆ ทำให้เสียบรรยากาศการเรียนการสอน ส่วนครูอาจารย์

ที่เป็นเวรประจำวันจะต้องเพิ่มภาระการงานมากขึ้น วิธีแก้ไขนั้น ครูอาจารย์ทุกฝ่ายจะต้องสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน สืบทราบเวลาไป-กลับของนักเรียนให้แน่นอน และพยายามชี้แจงผลเสียของการมาโรงเรียนสายให้นักเรียนเข้าใจและให้ผู้ปกครองทราบ สำหรับการไว้มวย การแต่งกายไม่เหมาะสม หรือการเล่นการพนัน หากครูอาจารย์พบเห็นควรรีบตักเตือนแก้ไขหรือจัดการลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่งทันที ไม่จำเป็นต้องเอาใจหรือคล้อยตามนักเรียนในสิ่งที่ไม่จำเป็น เพราะถ้าปล่อยไว้ ปัญหาเหล่านี้ นอกจากจะทำลายสุขภาพจิตของครูอาจารย์แล้ว ยังเป็นบ่อนทำลายชื่อเสียงของครูของโรงเรียนให้เสื่อมทรามลงทุกที แต่ทั้งนี้ ผู้บริหารและครูอาจารย์ทุกคนจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง ไม่ควรปล่อยให้เป็นที่หน้าของครูอาจารย์ฝ่ายปกครองแต่ฝ่ายเดียว

ปัญหาค่านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียนนับว่ามีความสำคัญยิ่งอีกด้านหนึ่ง ที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ ปัญหาที่พบจากการศึกษาครั้งนี้คือ ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่จำเป็น ครูอาจารย์บางคนชอบทำตนเหนือกว่าคนอื่น และครูอาจารย์ชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ปัญหาเหล่านี้ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างครูอาจารย์ด้วยกันไม่เป็นไปในทางที่ดีเท่าที่ควร ผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจในปัญหาค่านนี้บ้าง การพิจารณาความดีความชอบของครูอาจารย์ไม่ควรมองผลงานการกระทำของบุคคลเพียงด้านเดียว แต่ควรพิจารณาว่าผู้ที่มีความสามารถนั้น สามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสามารถในงานอาชีพเพิ่มขึ้นบ้างหรือไม่ หากทำเช่นนี้ จะช่วยบรรเทาการทำงานเพื่อชิงดีชิงเด่นกันได้น้อยลงได้บ้าง เพื่อนครูอาจารย์ที่มีความสามารถจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น ผู้บริหารควรหาเวลาและโอกาสจัดงานเพื่อการสังสรรค์ระหว่างเพื่อนครูอาจารย์ด้วยกันในโรงเรียน เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดในการทำงานและเชื่อมสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนครูอาจารย์ให้ดีขึ้น ช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย ระหว่างวุฒิ และระหว่างเพศได้บ้าง

เหตุการณ์ที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสุขภาพจิต ในการศึกษาครั้งนี้ พบปัญหาในด้านนี้ ๒ ปัญหา คือ ครูอาจารย์ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น และ ครูอาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ ปัญหาทั้ง ๒ ประการนี้ ต้นเหตุเกิดจากผู้บริหารโดยตรง การที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนนั้นถูกยืมไปใช้งานที่อื่น อาจจะเป็นที่อำเภอหรือที่จังหวัดก็ตาม ครูอาจารย์ผู้นั้นจะไปก็ต้องได้รับอนุญาตจากครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนนั้นแม้จะเป็นความต้องการของผู้บริหารที่สูงขึ้นไปก็ตาม ความจริงแล้วหากผู้บริหารที่สูงกว่าระดับโรงเรียนต้องการครูอาจารย์ผู้นั้นไปทำงานก็ควรจะหาครูอาจารย์คนใหม่มาแทนกำลังที่ว่างอยู่ ผู้บริหารระดับโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน ไม่ควรอนุญาตให้ครูอาจารย์ผู้นั้นไปทำงานที่อื่นถ้าหากไม่มีครูอาจารย์ผู้ใดมาแทน แต่ตามสภาพความเป็นจริง ผู้บริหารระดับโรงเรียนมักเกรงกลัวไม่กล้าโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นในทางที่ควร ผลเสียจึงตกอยู่ที่ครูอาจารย์ในโรงเรียนนั้นที่ต้องรับภาระการงานหนักยิ่งขึ้น

ในเรื่องครู-อาจารย์ประจำชั้นต้องทำงานมากกว่าครูพิเศษก็เช่นเดียวกัน ครู-อาจารย์ประจำชั้นต้องสอน ต้องตรวจงาน เตรียมการสอน เช่นเดียวกับครูพิเศษ แต่ทว่า ครู-อาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำนอกเหนือจากการสอนนักเรียนอีกหลายอย่าง เป็นต้นว่า ต้องควบคุมดูแลนักเรียนในความดูแลของตน ทำสมุดประจำชั้น บัญชีเรียกชื่อสมุดประจำตัวนักเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ งานของครู-อาจารย์ประจำชั้นจึงมากกว่างานการสอนเพียงอย่างเดียว ฉะนั้นในการจัดครูอาจารย์เข้าสอนจึงควรคำนึงในเรื่องนี้บ้าง ครูอาจารย์ที่ประจำชั้นควรลดชั่วโมงสอนลงบ้าง ทางที่ดีควรเป็น ๒ ใน ๓ ของครูอาจารย์ที่มีได้ประจำชั้นคงเหมาะสม

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาในด้านการบริหารงานของผู้บริหารโดยตรง ในการศึกษาครั้งนี้พบเพียงปัญหาเดียว คือ ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม การที่เป็นเช่นนี้ได้เป็นเพราะผู้บริหารคงไม่ได้ยึดระเบียบวินัยอย่างจริงจังในการทำงาน โดยคิดว่าตนเองบริหารงานแบบประชาธิปไตย ซึ่งที่แท้จริงแล้วกลับกลายเป็นวิธีที่เรียกว่า

วิธีแบบตามสบาย (laissez-faire) จึงทำให้ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม ผู้ผู้ใ้บังคับบัญชาไม่แน่ใจว่าผู้บริหารจะเอาอย่างไร ปฏิบัติตามได้ยาก บางครั้งจึงฝ่าฝืนระเบียบวินัยไปต่างๆที่รู้ว่าผิดก็มี ทำให้เกิดการเอาอย่างกันไปในทางที่ไม่สมควร ฉะนั้นผู้บริหารงานของโรงเรียนจึงควรรักษาระเบียบวินัยต่างๆไว้ให้เสมอต้นเสมอปลาย ไม่ควรปล่อยจนลูกน้องเหลวหรือทิ้งจนยากแก่การปฏิบัติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพจิตนี้ยังมีไม่กว้างขวางนัก ทั้งที่งานสุขภาพจิตกำลังได้รับความสำคัญในสถาบันการศึกษาเกือบทุกแห่ง ฉะนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพจิตและเพื่อให้เกิดผลงานการวิจัยในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

๑. ควรมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป โดยทำการศึกษาในเขตการศึกษาอื่น เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมตัวแปรที่จะศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาในเรื่อง สถานภาพทางอารมณ์ สุนัขทางเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบในครอบครัว สิ่งแวดล้อม ในครอบครัว เป็นต้น
๒. ควรศึกษาลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของครูอาจารย์ที่ทำงานต่างสังกัดกัน เช่น เปรียบเทียบปัญหาของครูที่สอนในโรงเรียนประชาบาล โรงเรียนมัธยมศึกษา และในวิทยาลัยครู เพื่อจะได้เห็นความแตกต่างกันของลักษณะปัญหาที่ครูอาจารย์พบ อันจะเป็นประโยชน์ในทางการศึกษาต่อไป
๓. ควรได้มีการศึกษาถึงลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้บริหารการศึกษา ในระดับโรงเรียนบ้าง เช่น ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เป็นต้น แล้วนำลักษณะปัญหานั้นมาเปรียบเทียบกัน
๔. ควรมีการศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนนักศึกษาในระดับต่างๆ อาจจะเป็นระดับใดระดับหนึ่ง เช่น นักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือนักศึกษา

ในสถาบันการศึกษาชั้นสูงต่างๆ หรือจะศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักเรียนในระดับต่างๆ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น ในการศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน เราอาจจะศึกษาในค่านิยมทัศนภาพระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ฐานะทางครอบครัวของนักเรียน เหล่านี้เป็นต้น

อนึ่ง . . . เพื่อให้เห็นความแตกต่างของลักษณะปัญหามากยิ่งขึ้น หากจะศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป ผู้วิจัยควรจะได้จำแนกความเข้มข้นแต่ละปัญหาในแบบสอบถามให้มากขึ้น นั่นคือ ควรให้คะแนนแก่ผู้ที่ตอบว่ามีปัญหาออกเป็นหลายๆระดับ เช่น จากมีปัญหามากที่สุด ลงไป ถึงไม่มีปัญหา เป็นต้น โดยการเพิ่มช่องปัญหาในแบบสอบถามให้มากขึ้นนั่นเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติพร ปัญญาภิญโญผล สุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม.
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๖, ๘๘ หน้า.
- คณะครุศาสตร์, แผนกจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น
พระนคร ๒๕๑๔, ๒๕๕ หน้า.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวบรวมรายงานความรู้ทั่วไปทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๐๕, ๒๘๔ หน้า.
- จรินทร์ ชานีรัตน์ อนามัยส่วนบุคคลและชุมชน โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว พระนคร
๒๕๑๔, ๓๒๘ หน้า.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. "ชีวิตสมัยใหม่กับความเห็นเก่า" สุขภาพจิต
โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร ๒๕๑๖, ๒๓๘ หน้า.
- เป็๋ก้อง ฒ นคร จิตวิทยาครุศาสตร์ ไทยวัฒนาพานิช พระนคร ๒๔๘๕, ๓๒๖ หน้า.
- ฝน แสงสิงแก้ว,น.พ. "สุขภาพจิตในโรงเรียน" สุขภาพจิต โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์
กรุงเทพมหานคร ๒๕๑๖, ๒๓๘ หน้า.
- ฟอง เก๊กแก้ว และ สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์ อนามัยส่วนบุคคล-อนามัยชุมชน
วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ ๒๕๑๕, ๒๗๗ หน้า.

เฟื่องศิลป์ ทรายอุษพิทักษ์ สุขภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๐๒, ๕๘ หน้า.

ยั้ง เฝือกนิยม "สุขภาพจิตในโรงเรียน" สุขภาพจิต พระนคร ๒๕๐๒, ๖๖ หน้า.

ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ "ค่าน้ำ" สุขภาพจิต พระนคร ๒๕๐๒, ๖๖ หน้า.

วีระชาติ แก้วไสย องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ปรินิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒๕๑๘, ๘๘ หน้า.

สีปพนธ์ เกตุหัตถ์ "บทคัดย่อ" การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม วัฒนาพานิช กรุงเทพฯ
๒๕๑๘, ๒๘๔ หน้า.

สุชาติ โสมประยูร โครงการสุขภาพในโรงเรียน โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ๒๕๑๘, ๑๖๖ หน้า.

สุชาติ โสมประยูร โครงการสุขภาพในโรงเรียน ไทยวัฒนาพานิช พระนคร ๒๕๑๘,
๑๘๑ หน้า.

สุชาติ โสมประยูร สุขภาพ ไทยวัฒนาพานิช นครหลวงฯ ๒๕๑๕, ๓๔๘ หน้า.

สุมิตร คุณานุก หลักสูตรและการสอน โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ กรุงเทพฯ ๒๕๑๘, ๒๕๘ หน้า.

สุโท เจริญสุข จิตวิทยาการเรียนการสอนตามแนวพุทธปรัชญาและจิตวิทยาแบบใหม่
แพรวพิทยา ๒๕๑๕, ๓๖๘ หน้า.

สุภา มาลากุล, แพทย์หญิงคุณหญิง "สุขภาพจิตของนักเรียน" การอบรมครูแบบแนว
รุ่น ๑ ม.ป.ป., ไม่ปรากฏจำนวนหน้า.

สุรพงษ์ อ่าพันธ์วงศ์ "พยาธิสภาพทางสมองกับสุขภาพจิต" วารสารชมรมนักจิตวิทยาคลินิก
 ๑:๔๓-๔๔ ธันวาคม ๒๕๑๔.

โสภา รุฬกุลชัย และคนอื่นๆ จิตวิทยาปกติ ม.ป.ป. ๑๔๐ หน้า. (อัดสำเนา)

Bernard, Harold W., Mental Hygiene for Classroom Teachers,
 McGraw-Hill Book Co., Inc., New York, 1952, 354 pp.

x Fenton, N.M., Mental Hygiene in School Practice, Stanford University
 Press, Stanford, 1954, 465 pp.

Kaplan L., and O'Lea, J.D., "Mental Health Hazards in School"
Education Leadership, 10:351-354, 1953.

x Metfessel, Newton S., and Shea, John F., "Fifty often Overlooked
 Areas of Teacher Frustration" The American School Board
Journal, 6:16-17, June 1961.

Mouly, George J., Psychology for Effective Teaching, Holt,
 Rinehart and Winston Inc., New York, 1965, 560 pp.

The National Education Association, Fit to Teach, The National
Education Association, Washington, D.C., 1938, 59 pp.
(incomplete)

Priestley, K.E., and Wright, Beryl R., Mental Health and Education,
The University of Hong Kong, Hong Kong, 1956, 489 pp.

Redl, Fritz, and Wattenberg, William W., Mental Hygiene in Teaching,
Harcourt, Brace and Company, Inc., New York, 1951, 562 pp.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
ตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง ก ค่าความถี่ ค่า p ค่า q และค่า pq ของแบบสอบถามที่ใช้สำหรับ
ทดสอบหาความเชื่อมั่น

ข้อที่	ความถี่	p	q	pq	หมายเหตุ
ก.					
๑	๓๘	.๖๕	.๓๕	.๒๓	จำนวนครูอาจารย์ที่ใช้ ทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามชุดนี้ ๖๐ คน
๒	๑๒	.๒๐	.๘๐	.๑๖	
๓	๒๒	.๓๗	.๖๓	.๒๓	
๔	๑๕	.๒๕	.๗๕	.๑๘	
๕	๑๘	.๓๐	.๗๐	.๒๑	
๖	๒๓	.๓๘	.๖๒	.๒๓	
๗	๒๓	.๓๘	.๖๒	.๒๓	
๘	๒๑	.๓๕	.๖๕	.๒๓	
๙	๘	.๑๓	.๘๗	.๑๑	
๑๐	๓๒	.๕๓	.๔๗	.๒๕	
๑๑	๓๒	.๕๓	.๔๗	.๒๕	
๑๒	๒๓	.๓๘	.๖๒	.๒๓	
๑๓	๓๖	.๖๐	.๔๐	.๒๔	
๑๔	๒๗	.๔๕	.๕๕	.๒๕	
๑๕	๑๖	.๒๗	.๗๓	.๒๐	
๑๖	๙	.๑๕	.๘๕	.๑๓	
๑๗	๕๑	.๘๕	.๑๕	.๑๓	
๑๘	๑๓	.๒๒	.๗๘	.๑๗	
๑๙	๑๖	.๒๗	.๗๓	.๒๐	
๒๐	๑๖	.๒๗	.๗๓	.๒๐	

ตาราง ก (ต่อ)

ข้อที่	ความถี่	p	q	pq	หมายเหตุ
๒๑	๒๑	.๓๕	.๖๕	.๒๓	
๒๒	๒๗	.๕๕	.๕๕	.๒๕	
๒๓	๓๘	.๖๕	.๓๕	.๒๓	
๒๔	๑๕	.๒๕	.๗๕	.๑๘	
๒๕	๓๒	.๕๓	.๔๗	.๒๕	
๒๖	๕๑	.๘๕	.๑๕	.๑๓	
๒๗	๕๕	.๗๕	.๒๕	.๑๘	
๒๘	๕๐	.๖๗	.๓๓	.๒๒	
๒๙	๕๐	.๖๗	.๓๓	.๒๒	
๓๐	๑๖	.๒๗	.๗๓	.๒๐	
๓๑	๒๘	.๔๗	.๕๓	.๒๕	
๓๒	๓๘	.๖๓	.๓๗	.๒๓	
๓๓	๒๑	.๓๕	.๖๕	.๒๓	
๓๔	๓๐	.๕๐	.๕๐	.๒๕	
๓๕	๒๐	.๓๓	.๖๗	.๒๒	
๓๖	๓๗	.๖๒	.๓๘	.๒๔	
๓๗	๒๘	.๔๘	.๕๒	.๒๕	
๓๘	๕๕	.๘๒	.๑๘	.๕๕	
๓๙	๓๒	.๕๓	.๔๗	.๒๕	
๔๐	๕๒	.๗๐	.๓๐	.๒๑	

ตาราง ก (ต่อ)

ข้อที่	ความถี่	p	q	pq	หมายเหตุ
๔๑	๑๘	.๓๒	.๖๘	.๒๒	
๔๒	๓๔	.๕๓	.๔๓	.๒๕	
๔๓	๓๔	.๕๓	.๔๓	.๒๕	
ก.					
๔๔	๒๐	.๓๓	.๖๗	.๒๕	
๔๕	๒๘	.๔๗	.๕๓	.๒๕	
๔๖	๒๒	.๓๗	.๖๓	.๒๓	
๔๗	๓๔	.๕๓	.๔๓	.๒๕	
๔๘	๓๕	.๕๘	.๔๒	.๒๔	
๔๙	๓๒	.๕๓	.๔๗	.๒๕	
๕๐	๔๒	.๗๐	.๓๐	.๒๑	
๕๑	๓๔	.๕๓	.๔๓	.๒๕	
๕๒	๓๗	.๖๒	.๓๘	.๒๔	
๕๓	๑๕	.๒๕	.๗๕	.๑๙	
๕๔	๒๗	.๔๕	.๕๕	.๒๕	
๕๕	๓๓	.๕๕	.๔๕	.๒๕	
ง.					
๕๖	๒๘	.๔๘	.๕๒	.๒๕	
๕๗	๓๕	.๕๘	.๔๒	.๒๔	
๕๘	๒๒	.๓๗	.๖๓	.๒๓	
๕๙	๓๓	.๕๕	.๔๕	.๒๕	

ตาราง ก. (ต่อ)

ข้อที่	ความถี่	P	q	pq	หมายเหตุ
๒๐	๒๔	.๕๐	.๕๐	.๒๕	
๒๑	๒๔	.๕๐	.๕๐	.๒๕	
๒๒	๔๔	.๓๓	.๖๗	.๒๐	
๒๓	๑๔	.๓๒	.๖๘	.๒๒	
๒๔	๑๓	.๒๘	.๗๒	.๒๐	
๒๕	๓๒	.๕๓	.๔๗	.๒๕	$\Sigma pq = 14.12$

ตาราง ข. คะแนน ความถี่ และคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง ของคะแนนที่ได้ จากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

X	f	fX	fX ²	X	f	fX	fX ²
๒๕				๕๕	๑	๕๕	๑๕๓๖
๒๔				๕๓	๒	๑๑๖	๓๒๙๘
๒๓				๕๒	๓	๑๕๖	๕๒๙๒
๒๒				๕๑	๒	๑๐๒	๓๓๒๒
๒๑				๕๐	๒	๑๐๐	๓๒๐๐
๒๐	๑	๒๐	๓๖๐๐	๔๙	๔	๑๙๖	๒๐๘๔
๕๙				๔๘	๑	๔๘	๑๕๕๕
๕๘				๔๗	๑	๔๗	๑๓๖๙
๕๗				๔๖			
๕๖				๔๕	๒	๙๐	๒๐๒๐
๕๕				๔๔			
๕๔				๔๓	๑	๔๓	๑๐๘๙
๕๓				๔๒	๒	๘๔	๒๐๖๔
๕๒	๑	๕๒	๒๗๐๔	๔๑	๑	๔๑	๙๖๑
๕๑				๔๐	๒	๘๐	๑๖๐๐
๕๐	๑	๕๐	๒๕๐๐	๓๙	๑	๓๙	๑๕๒๑
๔๙	๑	๔๙	๒๔๐๑	๓๘	๓	๑๑๔	๒๓๕๒
๔๘	๑	๔๘	๒๓๐๔	๓๗	๑	๓๗	๑๓๖๙
๔๗	๑	๔๗	๒๒๐๙	๓๖	๓	๑๐๘	๑๒๙๖
๔๖	๒	๙๒	๒๑๓๖	๓๕	๓	๑๐๕	๑๒๒๕
๔๕				๓๔	๓	๑๑๒	๑๑๖๘

ตาราง ข. (ต่อ)

X	f	fX	fX ²
๒๓			
๒๒	๑	๒๒	๔๘๔
๒๑	๑	๒๑	๔๔๑
๒๐	๒	๔๐	๘๐๐
๑๘			
๑๘	๑	๑๘	๓๒๔
๑๗			
๑๖	๒	๓๒	๕๑๒
๑๕			
๑๔			
๑๓	๒	๒๖	๓๓๘
๑๒			
๑๑	๑	๑๑	๑๒๑
๑๐	๑	๑๐	๑๐๐
๙	๑	๙	๘๑
๘			
๗			
๖	๑	๖	๓๖
๕	๑	๕	๒๕

N = 60

X = 1870

(X)² = 3,496,900

X² = 67,498

หาคความแปรปรวนใช้สูตร

$$s^2 = \frac{NX^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

$$= \frac{60 \times 67,498 - 3,496,900}{60 \times 59}$$

$$= \frac{552,980}{3540}$$

s² = 156.21

หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตร K.R.20 (Kuder-Richardson)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \times \left(\frac{s_c^2 - \sum pq}{s_t^2} \right)$$

k = จำนวนข้อสอบในแบบสอบถาม

s_t^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

p = สัดส่วนของผู้ตอบได้คะแนนแต่ละข้อ

q = 1-p

$$\text{แทนค่า} = \frac{65}{64} \times \left(\frac{156.21 - 14.12}{156.21} \right)$$

$$= \frac{9,235.85}{9,997.44}$$

$$\text{ความเชื่อมั่น} = .9238$$

ตาราง ค. สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานอันมีผลต่อสุขภาพจิตของครู
อาจารย์ชายหญิงในโรงเรียนมัธยมศึกษา (เรียงตามลำดับความ
สำคัญของปัญหา)

ลำดับที่	สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑.	นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม	๓๒๐	๖๔.๐๐
๒.	ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม	๓๑๑	๖๒.๒๐
๓.	เด็กบางคนชอบก่อความวุ่นวายในขณะที่เรียน	๒๙๘	๕๙.๖๐
๔.	นักเรียนชอบละเมียดระเบียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไขว่หน้าไขว่หลัง แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ	๒๘๐	๕๖.๐๐
๕.	ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่จำเป็น	๒๗๗	๕๕.๔๐
๖.	นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	๒๗๔	๕๔.๘๐
๗.	ครูอาจารย์บางคนชอบทำตนเหนือกว่าคนอื่น	๒๗๒	๕๔.๔๐
๘.	ครูอาจารย์ชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน	๒๖๖	๕๓.๒๐
๙.	ครูอาจารย์ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น	๒๖๒	๕๒.๔๐
๑๐.	ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม	๒๕๖	๕๑.๒๐
๑๑.	นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน	๒๕๓	๕๐.๖๐
๑๒.	ครูอาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ	๒๕๐	๕๐.๐๐
๑๓.	นักเรียนชอบนำวิชาอื่นมาทำในขณะที่ครูกำลังสอน	๒๓๗	๔๗.๔๐
๑๔.	ครูอาจารย์มีชั่วโมงที่ต้องทำการสอนมาก	๒๒๗	๔๕.๔๐
๑๕.	ผู้บริหารมักจะทำเอาความนึกเห็นของตนเป็นข้อยุติในการตัดสินเรื่องราว	๒๒๕	๔๕.๐๐
๑๖.	ครูอาจารย์ขาดความสามัคคีกลมเกลียวกัน	๒๒๓	๔๔.๖๐
๑๗.	ครูอาจารย์บางคนชอบประพฤตินิสัยที่เป็นอบายมุข	๒๒๒	๔๔.๔๐
๑๘.	ผู้บริหารทำอะไรไม่ใ้กว้างแ่่นอย่างรัดกุม	๒๒๒	๔๔.๔๐

ตาราง ค. (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑๙.	ผู้บริหาร ไม่มีความเค็ดชาคในการสั่งงานหรือทำงาน	๒๑๘	๕๓.๘๐
๒๐.	ผู้บริหาร ชอบสั่งงานโดยไม่ปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชา	๒๑๕	๕๓.๐๐
๒๑.	ครูอาจารย์ขาดการสังสรรค์หรือนันทนาการร่วมกัน	๒๖๒	๕๒.๕๐
๒๒.	ผู้บริหาร ไม่ทำอะไรจริงจังในการแก้ปัญหาเรื่องนักเรียน	๒๑๒	๕๒.๕๐
๒๓.	เพื่อนครูอาจารย์มี ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน	๒๑๐	๕๒.๐๐
๒๔.	นักเรียนเกรงกลัวเฉพาะครูอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ใหญ่	๒๐๕	๕๐.๘๐
๒๕.	ครูอาจารย์มีงานที่ต้องตรวจเสมอ ไม่มีเวลาพักผ่อน	๒๐๕	๕๐.๘๐
๒๖.	ผู้บริหาร ชอบใช้ระบบพรรคพวกในการทำงานและพิจารณา ความดีความชอบ	๒๐๒	๕๐.๕๐
๒๗.	ครูอาจารย์ชอบทำงานก้าวก่ายหน้าทีของคนอื่น	๒๐๐	๕๐.๐๐
๒๘.	นักเรียนรีบกลับบ้านหลังเลิกเรียนโดยไม่ยอมกระทำ กิจกรรมที่ครูมอบหมาย	๑๙๘	๓๘.๘๐
๒๙.	ผู้บริหาร ไม่ค่อยสนใจในเรื่องเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ครู	๑๙๕	๓๘.๐๐
๓๐.	ครูอาจารย์ขาดที่ปรึกษาในเรื่องส่วนตัวและภาระงาน	๑๙๒	๓๘.๕๐
๓๑.	นอกจากการสอนแล้วครูอาจารย์ต้องมีงานพิเศษทำอีกมาก เช่น ควบคุมกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ งานบริการ เป็นต้น	๑๘๑	๓๘.๒๐
๓๒.	ครูอาจารย์ต้องคอยรักษาความปลอดภัยและสวัสดิการของ ตนเอง	๑๘๐	๓๘.๐๐
๓๓.	นักเรียนก้าวร้าวอวดดีกับครูอาจารย์	๑๘๐	๓๖.๐๐
๓๔.	นักเรียนชอบกระทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น วาดรูป จดเพลง ในขณะที่ครูสอน	๑๗๘	๓๕.๘๐

ตาราง ก. (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๓๕.	ผู้บริหารไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง	๑๓๘	๓๕.๖๐
๓๕.	ผู้บริหารไม่ค่อยติดตามผลงานที่ให้กระทำ	๑๓๘	๓๕.๖๐
๓๗.	ผู้บริหารไม่ค่อยสนใจในปัญหาความเดือดร้อนของผู้เกี่ยวข้อง	๑๖๘	๓๓.๘๐
๓๘.	ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญสนทนากับครูอาจารย์	๑๕๘	๓๑.๘๐
๓๘.	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการไม่ค่อยให้ความสำคัญแก่ครูอาจารย์	๑๕๘	๓๑.๘๐
๔๐.	ผู้บริหารทำงานเฉื่อยชา	๑๕๒	๓๐.๔๐
๔๑.	ครูอาจารย์ชอบค่าหรือสินทวงกันให้ครูหรือนักเรียนฟัง	๑๕๑	๓๐.๒๐
๔๒.	ครูอาจารย์ที่มีความสามารถพิเศษถูกใช้งานมากเกินไป	๑๔๗	๒๙.๔๐
๔๓.	ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับครูอาจารย์ในการแก้ปัญหาต่างๆ	๑๔๖	๒๙.๒๐
๔๔.	เสียงนักเรียนที่กระทำกิจกรรมนอกห้องเรียนรบกวนเสมอ	๑๔๕	๒๙.๐๐
๔๕.	ผู้บริหารชอบใช้อารมณ์โดยขาดเหตุผล	๑๔๔	๒๘.๘๐
๔๖.	ห้องเรียนคับแคบ โต๊ะ เก้าอี้ มีไม่พอเพียง	๑๔๒	๒๘.๖๐
๔๗.	ผู้ปกครองมักเข้าข้างนักเรียน	๑๓๖	๒๗.๒๐
๔๘.	ห้องเรียนไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีคหรือสว่างเกินไป		
	การระบายอากาศไม่ดี	๑๓๕	๒๗.๐๐
๔๙.	นักเรียนชอบถามครูอาจารย์ในเรื่องไม่เป็นเรื่อง(นอกบทเรียน)	๑๓๓	๒๖.๖๐
๕๐.	ครูอาจารย์ต้องทำงานให้แก่สังคมโดยภาระจำยอม	๑๓๒	๒๖.๔๐
๕๑.	มีการลักขโมยเสมอในห้องเรียนและในโรงเรียน	๑๓๑	๒๖.๒๐
๕๒.	เสียงยวดยานพาหนะต่างๆนอกห้องเรียนรบกวนเสมอ	๑๒๘	๒๕.๘๐
๕๓.	การเตรียมการสอนเป็นงานที่ต้องเสียเวลายาวมาก	๑๒๖	๒๕.๒๐
๕๔.	นักเรียนชอบหลับในขณะที่ถูกสอน	๑๑๗	๒๓.๔๐

ตาราง ก. (ต่อ)

ลำดับที่	สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๕๕.	ผู้บริหารทำงานล่าช้าไม่รับผิดชอบ	๑๑๐	๒๒.๐๐
๕๕.	ครูอาจารย์ได้รับมอบหมายงานโดยไม่เป็นธรรม	๑๑๐	๒๒.๐๐
๕๗.	ผู้บริหารมักจัดครูอาจารย์เข้าทำงานที่ไม่ตรงกับสายงานและความเนັะ	๑๐๘	๒๑.๖๐
๕๘.	นักเรียนชอบวิวาทกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	๑๐๖	๒๑.๒๐
๕๘.	นักเรียนไม่ต้องการให้ครูอาจารย์สอนพิเศษให้ (สอนฟรี)	๑๐๖	๒๑.๖๐
๖๐.	นักเรียนชายหญิงมีท่าทีในทางดูสาว	๑๐๑	๒๐.๒๐
๖๑.	ผู้บริหารไร้ค่าพูดเข้าใจยากในการประชุมปรึกษาหารือ	๘๕	๑๗.๕๐
๖๑	นักเรียนมีสุขนิสัยบกพร่อง เช่น ร่างกายสกปรก มีกลิ่นตัว	๘๕	๑๗.๕๐
๖๓.	ครูอาจารย์บางคนมีท่าทีในทางดูสาวด้วยกันหรือกับนักเรียน	๗๕	๑๕.๕๐
๖๔.	การคมนาคมไม่สะดวก เช่น รถติด รถแน่น ทางไม่ดี	๖๕	๑๓.๐๐
๖๔.	นักเรียนชอบนำสิ่งที่มีกลิ่นเหม็นเข้ามาในชั้นเรียน	๖๕	๑๓.๐๐

หมายเหตุ จำนวนครูอาจารย์ที่คอยแบบสอบถามทั้งสิ้น ๕๐๐ คน

ตาราง ง. จำนวนครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้
 คะแนนลักษณะปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต แยก ชาย หญิง
 จำนวนรวม และค่าร้อยละ จากคะแนนเต็ม ๖๕ คะแนน

คะแนน	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ	คะแนน	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
๖๕					๔๕	๒	๓	๕	๑.๐๐
๖๔	-	๑	๑	.๒๐	๔๔	๓	๑	๔	.๒๐
๖๓					๔๓	๒	๑	๓	.๖๐
๖๒					๔๒	-	๔	๔	๑.๐๖
๖๑					๔๑	๔	๒	๖	๑.๒๐
๖๐					๔๐	๒	๖	๘	๑.๖๐
๕๙					๓๙	๕	๖	๑๑	๒.๑๐
๕๘	-	๑	๑	.๒๐	๓๘	๒	๔	๖	๑.๒๐
๕๗	๒	-	๒	.๕๐	๓๗	๒	๕	๗	๑.๕๐
๕๖	-	๑	๑	.๒๐	๓๖	-	๖	๖	๑.๕๐
๕๕					๓๕	๔	๔	๘	๑.๖๐
๕๔	-	๒	๒	.๕๐	๓๔	-	๖	๖	๑.๕๐
๕๓	๑	-	๑	.๒๐	๓๓	๖	๖	๑๒	๒.๖๐
๕๒	๑	๑	๒	.๕๐	๓๒	๔	๒	๖	๑.๒๐
๕๑					๓๑	๖	๑๑	๑๗	๓.๖๐
๕๐	๒	-	๒	.๕๐	๓๐	๖	๖	๑๒	๒.๘๐
๔๙	๑	๒	๓	.๖๐	๒๙	๖	๖	๑๒	๒.๖๐
๔๘	๒	๒	๔	.๘๐	๒๘	๔	๑๐	๑๔	๓.๐๐
๔๗	-	๓	๓	.๖๐	๒๗	๕	๑๐	๑๕	๓.๒๐
๔๖	๒	๒	๔	.๘๐	๒๖	๒	๑๐	๑๒	๒.๕๐

ตาราง ง. (กข)

คะแนน	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ	คะแนน	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
๒๕	๕	๕	๑๐	๒.๒๐	๑๐	๕	๕	๑๐	๒.๒๐
๒๔	๗	๘	๑๕	๓.๕๐	๗	๕	๒	๑๐	๒.๐๐
๒๓	๘	๑๕	๒๓	๕.๖๐	๘	๒	๑๐	๒.๒๐	
๒๒	๒	๓	๕	๑.๑๐	๓	๕	๘	๑.๘๐	
๒๑	๒	๑๑	๑๓	๓.๕๐	๒	๒	๔	๑.๑๐	
๒๐	๓	๑๐	๑๓	๓.๕๐	๕	๘	๑๓	๓.๒๐	
๑๙	๕	๕	๑๐	๒.๒๐	๕	๕	๑๐	๒.๒๐	
๑๘	๒	๗	๙	๒.๒๐	๓	๓	๖	๑.๖๐	
๑๗	๕	๓	๘	๒.๒๐	๒	๒	๔	๑.๐๐	
๑๖	๒	๘	๑๐	๒.๒๐	๑	๑	๒	๐.๕๐	
๑๕	๕	๘	๑๓	๓.๕๐					
๑๔	๕	๒	๗	๑.๘๐					
๑๓	๒	๓	๕	๑.๑๐					
๑๒	๒	๗	๙	๒.๒๐					
๑๑	๘	๒	๑๐	๒.๒๐					
รวมทั้งสิ้น						๑๕๗	๓๐๓	๕๐๐	๑๐๐

ภาคผนวก ข.
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

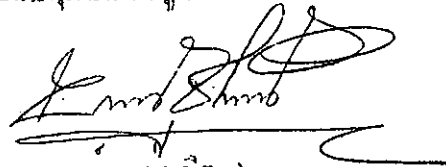
แบบสอบถาม

คุณครู-อาจารย์ที่เคารพรัก

ข้าพเจ้าใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามฉบับนี้ให้ข้าพเจ้า
ด้วย เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้าพเจ้ารับรองว่าจะไม่มีผล
กระทบกระเทือนต่อตัวท่านหรือสถานศึกษาที่ท่านทำงานอยู่แต่อย่างใด ผลงานการวิจัย
ครั้งนี้อาจจะ เป็นประโยชน์ต่อตัวท่านและวงการศึกษของเราด้วย

ข้าพเจ้าหวังว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และหวังว่าท่าน
คงตอบแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความจริงใจทุกประการ

ขอขอบคุณอย่างสูง

(นายยนต์ ชุมจิต)

นิสิตปริญญาโท การมัธยมศึกษา มศว.ประสานมิตร
ที่ทำงาน วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี

ตอนที่ ๑

รายละเอียดส่วนตัวของครูอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องวงกลม ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของท่าน

๑. เพศ

ชาย

หญิง

๒. อายุจริง (คิดเป็นปี)

ไม่เกิน ๓๕ ปี

มากกว่า ๓๕ ปี

๓. คุณวุฒิทางวิชาชีพครู (สูงสุด)

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรีขึ้นไป

๔. ประสบการณ์ในการสอน (อายุราชการ) คิดเป็นปี

ไม่เกิน ๑๐ ปี

มากกว่า ๑๐ ปี

๕. จำนวนครูอาจารย์ในโรงเรียนของท่าน

ต่ำกว่า ๕๐

๕๐-๑๐๐

มากกว่า ๑๐๐

๖. ประเภทโรงเรียนที่ท่านทำการสอน

ประจำตำบล

ประจำอำเภอ

ประจำจังหวัด

ตอนที่ ๒

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

- คำอธิบาย ก. สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่มีอยู่ในโรงเรียนของท่าน และทำให้ท่านรู้สึกไม่พอใจ ไม่สบายใจ อึดอัดใจหรือเกิดความวิตกกังวลต่างๆ เป็นต้น
- ข. สภาพการณ์ที่ไม่เป็นปัญหา หมายถึง สภาพการณ์ที่ไม่อยู่ในโรงเรียนของท่าน หรือถึงแม้ว่าจะมีอยู่ในโรงเรียนของท่านก็ไม่ทำให้ท่านเกิดความรู้สึกดังกล่าวในข้อ ก.

คำชี้แจง สภาพปัญหาต่างๆต่อไปนี้ ถ้าหากมีอยู่ในโรงเรียนของท่านและทำให้ท่านมีความรู้สึกดังอธิบายไว้ในข้อ ก. ให้ท่านใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ก. ปัญหาใดไม่มีอยู่ในโรงเรียนของท่าน หรือถึงแม้ว่ามีอยู่ในโรงเรียนของท่าน แต่ก็ไม่ทำให้ท่านเกิดความรู้สึกดังกล่าวไว้ในข้อ ก. ให้ท่านใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง ข.

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	ก	ข
๑. <u>บรรยากาศในการเรียนการสอน</u>		
๑. นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน		
๒. เสียงยวดยานพาหนะต่างๆนอกห้องเรียนรบกวนเสมอ		
๓. ห้องเรียนคับแคบ โต๊ะ เก้าอี้ มีไม่พอเพียง		
๔. ห้องเรียนไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีคหรือสว่างเกินไป การระบายอากาศไม่ดี		
๕. ผู้ปกครองมักเข้าข้างนักเรียน		
๖. เด็กบางคนชอบก่อแกล้งเพื่อนในขณะเรียน		
๗. เสียงนักเรียนที่กระทำกิจกรรมนอกห้องเรียนรบกวนเสมอ		
๘. การคมนาคมไม่สะดวก เช่น รถติด รถแน่น ทางไม่ดี		
๙. นักเรียนรีบกลับบ้านหลังเลิกเรียนโดยไม่ยอมกระทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย		

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	ก	ข
๑๐. นักเรียนชอบกระทำกิจกรรมอื่นๆ (เช่น วาดรูป จดเพลง) ในขณะที่ครูสอน		
๑๑. นักเรียนชอบหลับในขณะที่ครูสอน		
๑๒. นักเรียนชอบนำวิชาอื่นมาทำในขณะที่ครูกำลังสอน		
๑๓. นักเรียนก้าวร้าววาทะกับครูอาจารย์		
๑๔. นักเรียนชอบวิวาทกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน		
๑๕. นักเรียนชอบนำสิ่งที่มีคุณูปการเข้ามาในชั้นเรียน		
๑๖. นักเรียนชอบละเมิดระเบียบของโรงเรียนเสมอ เช่น มาสาย ไขว่ฝายยาว แต่งกายไม่เหมาะสม เล่นการพนัน ฯลฯ		
๑๗. มีการลักขโมยเสมอในห้องเรียนและในโรงเรียน		
๑๘. นักเรียนชายหญิงมีท่าทีในทางคู่สาว		
๑๙. นักเรียนชอบถามครูอาจารย์ในเรื่องไม่เป็นเรื่อง (นอกบทเรียน)		
๒๐. นักเรียนไม่ต้องการให้ครูอาจารย์สอนพิเศษให้ (สอนฟรี)		
๒๑. นักเรียนเกรงกลัวเฉพาะครูอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ใหญ่		
๒๒. นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม		
๒๓. นักเรียนชอบละเลยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย		
๒๔. นักเรียนมีสุขนิสัยบกพร่อง เช่น ร่างกายสกปรก มีกลิ่นตัว		
ข. <u>การบริหารงานของฝ่ายบริหาร</u>		
๒๕. ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือกับครูอาจารย์ในการแก้ปัญหาต่างๆ		
๒๖. ผู้บริหารไม่ทำอะไรจริงจังในการแก้ปัญหาเรื่องนักเรียน		
๒๗. ผู้บริหารทำอะไรไม่ได้วางแผนอย่างรัดกุม		
๒๘. ผู้บริหารไม่ค่อยได้ติดตามผลงานที่ให้กระทำ		
๒๙. ผู้บริหารทำงานเฉื่อยช้า		

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	ก	ข
๓๐. ผู้บริหารใช้คำพูดเข้าใจยากในการประชุมปรึกษาหารือ		
๓๑. ผู้บริหารไม่ค่อยสนใจในปัญหาความเดือดร้อนของผู้น้อย		
๓๒. ผู้บริหารไม่ค่อยสนใจในเรื่องเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ครู		
๓๓. ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญสนทนแก่ครูอาจารย์		
๓๔. ผู้บริหารไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้น้อย		
๓๕. ผู้บริหารมักจัดครูอาจารย์เข้าทำงานที่ไม่ตรงกับสายงานและความถนัด		
๓๖. เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการไม่ค่อยให้ความสำคัญแก่ครูอาจารย์		
๓๗. ผู้บริหารทำงานล่าช้าไม่รับผิดชอบ		
๓๘. ระเบียบวินัยบางอย่างหละหลวม		
๓๙. ผู้บริหารชอบใช้ระบบพรรคพวกในการทำงานและพิจารณาความดีความชอบ		
๔๐. ผู้บริหารไม่มีความเด็ดขาดในการสั่งงานหรือทำงาน		
๔๑. ผู้บริหารชอบใช้อารมณ์โดยขาดเหตุผล		
๔๒. ผู้บริหารชอบสั่งงานโดยไม่ปรึกษาหารือผู้ที่เกี่ยวข้อง		
๔๓. ผู้บริหารมักจะเอาความคิดเห็นของตนเป็นข้อยุติในการตัดสินใจเรื่องราว		
ค. <u>สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรในโรงเรียน</u>		
๔๔. ครูอาจารย์ชอบตำหนิหรือนินทากันให้ครูหรือนักเรียนฟัง		
๔๕. ครูอาจารย์ชอบแบ่งเป็นกลุ่มโดยไม่จำเป็น		
๔๖. ครูอาจารย์ชอบทำงานก้าวร้าวหน้าหน้าที่ของคนอื่น		
๔๗. เพื่อนครูอาจารย์มักไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน		
๔๘. ครูอาจารย์ขาดความสามัคคีกลมเกลียวกัน		
๔๙. ครูอาจารย์บางคนชอบทำตนเหนือกว่าคนอื่น		
๕๐. ครูอาจารย์บางคนเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม		

สภาพการณ์ที่เป็นปัญหา	ก	ข
๕๑. ครูอาจารย์บางคนชอบแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน		
๕๒. ครูอาจารย์ขาดที่ปรึกษาในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน		
๕๓. ครูอาจารย์บางคนมีท่าทีทางคู่สวาทด้วยกันหรือกับนักเรียน		
๕๔. ครูอาจารย์ขาดการสังสรรค์หรือการนัดพบกัน		
๕๕. ครูอาจารย์บางคนชอบประพฤติกินสิ่งที่เป็นอามายมุข	/	
ง. <u>ภารกิจที่ครูอาจารย์ต้องปฏิบัติ</u>		
๕๖. ครูอาจารย์มีชั่วโมงที่ต้องทำการสอนมาก	/	
๕๗. ครูอาจารย์มีงานที่ต้องตรวจมากเสมอ ไม่มีเวลาพักผ่อน		
๕๘. การเตรียมการสอนเป็นงานที่ต้องเสียเวลามาก		
๕๙. นอกจากการสอนแล้วครูอาจารย์ต้องมีงานพิเศษทำอีกมาก เช่น ควบคุมกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ งานบริการ เป็นต้น		
๖๐. ครูอาจารย์ได้รับมอบหมายงานโดยไม่เป็นกรรม		
๖๑. ครูอาจารย์ที่มีความสามารถพิเศษถูกใช้งานมากเกินไป		
๖๒. ครู-อาจารย์ประจำชั้นมีงานที่ต้องทำมากกว่าครูพิเศษ		
๖๓. ครูอาจารย์ถูกยืมไปใช้งานที่อื่น		
๖๔. ครูอาจารย์ต้องทำงานให้แก่สังคมโดยภาระจำยอม		
๖๕. ครูอาจารย์ต้องคอยรักษาความปลอดภัยและสวัสดิการของตนเอง		

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

(สำเนา)

ข้าพเจ้า แพทย์หญิงคุณหญิง สุภา มาลากุล คุณวุฒิ พ.บ.
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์สุขภาพจิต กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์
 ที่ทำงาน ศูนย์สุขภาพจิต ถนนพระราม ๖ กรุงเทพฯ ๔
 ได้ตรวจแบบสอบถามของ นายยนต์ จุ่มจิต นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
 วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แล้ว เห็นว่า
 ปัญหาต่างๆที่อยู่ในแบบสอบถามฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของครูในโรงเรียน
 มัธยมศึกษาจริง และได้ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องบางประการในแบบสอบถามฉบับนี้ให้ด้วย

(ลงชื่อ)   สุภา มาลากุล

๒๒ ก.ย. ๑๕

(สำเนา)

ข้าพเจ้า นางเต็มสิริ บุญสิงห์ คุณวุฒิ อ.บ., ป.ม., M.A. in Ed.
 ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์
 ที่ทำงาน คณะศึกษาศาสตร์ มศว. ประสานมิตร
 ได้ตรวจแบบสอบถามของ นายยนต์ ชุ่มจิต นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
 วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แล้ว เห็นว่า
 ปัญหาต่างๆที่อยู่ในแบบสอบถามฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของครูในโรงเรียน
 มัธยมศึกษาจริง และได้ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องบางประการในแบบสอบถามฉบับนี้ให้ด้วย

(ลงชื่อ)   เต็มสิริ บุญสิงห์

๒๑ ก.ย. ๒๕๑๘

(สำเนา)

ข้าพเจ้า นายแพทย์ โกวิท หุตะเทพ   คุณวุฒิ   พ.บ.
ตำแหน่ง   จิตแพทย์โรงพยาบาลพญาไท
ที่ทำงาน   โรงพยาบาลพญาไท
ได้ตรวจแบบสอบถามของ นายยนต์ ชุ่มจิต นิสิตปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน
วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แล้ว เห็นว่า
ปัญหาต่างๆที่อยู่ในแบบสอบถามฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษาจริง และได้ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องบางประการในแบบสอบถามฉบับนี้ให้ด้วย

(ลงชื่อ)   โกวิท หุตะเทพ

๒๗ ก.ย. ๑๕

(สำเนา)

ข้าพเจ้า นางสาวอรุณ วรรณคุณ คุณวุฒิ ป.ตรี ครุศาสตร์(พยาบาล)
 ตำแหน่ง หัวหน้าแผนกวิชาการพยาบาล สตรี-นารีเวช
 ที่ทำงาน วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย (เจ้าหน้าที่ของสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย) ได้ตรวจแบบสอบถามของ นายยนต์ ชุมจิต นิสิตปริญญาโท
 สาขาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร แล้ว เห็นว่า ปัญหาต่างๆที่อยู่ในแบบสอบถามฉบับนี้ มีความเกี่ยวข้องกับ
 สุขภาพจิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจริง และได้ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องบางประการ
 ให้ด้วย

(ลงชื่อ) อรุณ วรรณคุณ

๒๘ ก.ย. ๑๘